KNJIGE O NAMAZU

VERLAG DER ISLAM

Knjige o Namazu

KNJIGE
O
NAMAZU

Verlag Der Islam

© Copyright 1996
by
VERLAG DER ISLAM
Babenhäuser Landstraße 25
60599 Frankfurt/Main

Printed in Germany

PREDGOVOR

Institut *Islam International Publications Ltd‹* čini nečuvene napore na polju štampanja i objavljivanja literature pravog islamskog učenja, i angažovan je i noć i dan na izdavanju knjiga za duhovno uzdignuće čovječanstva. Kao dokaz tome, ispred vas je novo izdanje *›KNJIGE O NAMAZU‹*.

Molitva u svakoj religiji podrazumjeva vezu čovjeka sa Bogom. Bog je namaz opisao kao drugi stub Islama, Svoje poslednje religije.

U ovom modernom, materijalnom svijetu, ovakve knjige služe za zadovoljenje duhovnih potreba ispraznih duša, i kao takve one su potreba ovoga doba.

Ova knjiga je zaista, za mnoge koji prelaze na Islam, prava početnica, jer opisuje sve aspekte namaza. Mnoge druge brošure koje su obradile istu temu, nisu ni izdaleka tako obuhvatne. Detaljan opis svrhe i načina obavljenja namaza, isticanje važnosti namaza, dijelovi teksta na arapskom jeziku, transkripcija i prevod, i sve to potkrjepljeno slikama, omogućava čitatelju da pravilno nauči.

Druga važna karakteristika ove knjige je detaljan opis svih važnih namaza, obaveznih i neobaveznih,

tako da je mogućnost bilo kakve dileme oko namaza potpuno eliminisana.

OVA KNJIGA JE POTREBA OVOG DOBA I TREBALO BI DA JE IMA SVAKA MUSLIMANSKA PORODICA.

PRVI DIO

Prema Islamu, ljudi su stvoreni da bi obožavali Allaha dž.š.. U Časnom Kuranu, Allah dž.š. kaže:

وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ ﴿٥٦﴾

»Džinove i ljude sam stvorio samo zato da Mi se klanjaju.« (51:57)

Obožavanje podrazumjeva potpunu pokornost Allahu dž.š. Sveti Božiji poslanik Muhammed, neka je mir i blagoslov Allaha nad njim, je donio Božiju poruku i objasnio sve ono što Islam nalaže.

Suštinu Islama čini pet osnovnih dužnosti koje Musliman treba da izvršava. One su poznate kao islamski šarti ili pet stubova Islama.

Prvi šart je *Kelimei-šehadet,* islamsko očitovanje, svjedočiti da je samo Allah Bog i da je Muhammed Njegov poslanik. Osnova našeg vjerovanja u Islamu je Jedinstvo Boga.

Drugi šart je *namaz,* svaki dan u odredjeno vrijeme propisane namaze klanjati.

Treći šart je *zek'at,* vrsta doprinosa koji Musliman

godišnje odvaja od svog imetka, i koji se troši u dobre svrhe, a koje su spomenute u Kur'anu.

Četvrti šart je *ramazanski post*, a znači postiti u mjesecu *Ramazanu*.

Peti islamski šart ili stub Islama je *Hadž*, najmanje jednom u životu obaviti hodočašće u Mekku.

Od svih vjerskih obaveza, Islam veliku važnost daje namazu. Pet dnevnih *namaza* su uživanje za svakog Muslimana. Pored pet obaveznih namaza postoje i druge vrste koje se ubrajaju u neobavezne namaze.

Za Muslimana je duhovna strana života veoma važna i pristupa joj ozbiljno, kao što ostali pristupaju ozbiljno materijalnoj strani života. Kao što su zrak i hrana važni za naš fizički opstanak, važno je znati da duhovno ne možemo preživjeti bez molitve, *namaza*.

Sam *namaz* se sastoji od nekoliko dijelova, tj. podrazumjeva zauzimanje različitih položaja tijela, a to su: stajanje u namazu koje se zove *kijam*, pregibanje u namazu – *ruku*, spuštanje na zemlju u namazu – *sedžda*, sjedenje u namazu – *ka'dah*. U svakom od ovih položaja tijela u namazu uče se odgovarajući ajeti. Pošto su oni na arapskom jeziku, nije dovoljno da ih se samo nauči napamet već se od Muslimana traži da zna i njihovo značenje, tj. da tačno zna kojim se riječima obraća svom Gospodaru.

OBAVEZA OBAVLJANJA NAMAZA

Namaz je obaveza svakog odraslog Muslimana, zdravog uma. Za djecu nije obaveza dok ne odrastu. Medjutim, djecu je potrebno uvoditi u namaz sve do doba kada će ga oni sami početi obavljeti na opisani način. Zbog toga je djeci neophodno obezbjediti pravilnu vježbu i odgovarajuće obrazovanje. U tom smislu je i Sveti Božiji poslanik, neka je mir i Allahov blagoslov nad njim, uputio roditelje da svoju djecu tjeraju da redovno obavljaju namaz čim napune sedam godina, a poslije desete godine moraju biti ukoreni ako propuste neki od redovnih namaza. (Abu Daud, Kitab-us-Salat)

Kada djeca odrastu i postanu zrela, namaz postaje njihova obaveza. U tom dobu ni pojedinac ni Vlada nemaju pravo tjerati ih da obavljaju namaz, pošto *namaz* koji se obavi pod pritiskom nema nikakvu vrijednost ni značenje. *Namaz* treba obavljati drage volje. I to sada postaje odnos osobe i njegovog Boga. Zbog toga je dužnost svakog roditelja Muslimana da svoje dijete priprema za *namaz* od najranijeg djetinjstva. I mnogo više, za roditelje je neophodno da se mole Svemogućem Bogu da njihova djeca redovno obavljaju namaz.

Zadatak je ogroman, te stoga treba tražiti Božiju pomoć.

U Časnom Kur'anu je spomenuto da je Hazret Ismail, neka je mir nad njim, opominjao svoje ukućane da redovno obavljaju namaz.

Čest je slučaj da djeca oponašaju odrasle, pa tako u kućama u kojima odrasli redovno obavljaju namaz djeca, u početku , klanjaju da bi oponašala odrasle, a vremenom to preraste u njihovu redovnu obavezu.

No bez obzira na ovo, dijete treba naučiti da pravilno klanja čim napuni sedam godina. Dijete treba poticati na namaz, i ako je moguće nagovoriti ga da se pridruži svojim roditeljima u džamiji. To će u djetetu razviti osjećaj za namaz, a ujedno cé institucija namaz biti očuvana i kod narednih generacija. Roditeljima je takodje dozvoljeno da budu strogi prema svojoj djeci u dobu izmedju 10 i 12 godina, ukoliko se prema namazu odnose nemarno. To ne znači da prema djeci treba biti okrutan ili ih kažnjavati, već ih opomenuti na isti način kao što ih opominjemo ako izostanu iz škole. Medjutim, kada djeca napune 12 godina, moraju shvatiti da su njihovi roditelji izvršili svoju obavezu prema njima u smislu namaza, i da od tada pa na dalje to postaje odnos izmedju njih samih i Boga, Kome će svi odgovarati. Ovo naravno ne znači da djecu i dalje ne treba savjetovati, poticati, pa čak i ukoriti. Hazret Ismail, neka je mir nad njim, je kao što smo ranije spomenuli, primjenjivao isti metod ljubavi i djecu je uvjeravao zajedno sa ostalim ukućanima. Sveti Božiji poslanik Muhammed, neka je mir i blagoslov Allaha nad

njim, se u krugu svoje porodice ponašao na isti način. Zapisano je kako je svoju kćerku Hazret Fatimu i svoga zeta Hazret Alija budio ujutro na *sabah*-namaz.

VAŽNOST NAMAZA

Namaz ili propisana molitva je u Časnom Kur'anu spomenuta kao bitna karakteristika pravog vjernika. Časni Kur'an navodi:

ذٰلِكَ الْكِتٰبُ لَا رَيْبَ ۛ فِيْهِ ۛ هُدًى لِّلْمُتَّقِيْنَ ۝٢ الَّذِيْنَ يُؤْمِنُوْنَ بِالْغَيْبِ وَيُقِيْمُوْنَ الصَّلٰوةَ وَمِمَّا
رَزَقْنٰهُمْ يُنْفِقُوْنَ ۝٣

> *»Ova Knjiga, u koju nema nikakve sumnje, uputstvo je svima onima koji se budu Allaha bojali; onima koji u nevidljivi svijet budu vjerovali i molitvu obavljali i udjeljivali dio od onoga što im Mi budemo davali.«* (2:3, 4)

Molitva, *namaz* nam pomaže da se oslobodimo grijeha i da se sve više i više okrećemo prema Bogu i Božijim stvarima. Ali, tu nije kraj. Namaz je mnogo više, jer približava čovjeka njegovom Stvoritelju. Vjernici pokušavaju da oponašàju Boga u Njegovim najsavršenijim osobinama i neprestano se, iz malih običnih ljudi, transformišu u uzvisene sluge Božije. Ovaj značajan kvalitet *namaza* Časni Kur'an spominje riječima:

اُتْلُ مَآ اُوْحِيَ اِلَيْكَ مِنَ الْكِتٰبِ وَاَقِمِ الصَّلٰوةَ ۗ اِنَّ الصَّلٰوةَ تَنْهٰى عَنِ الْفَحْشَآءِ وَالْمُنْكَرِ ۗ وَلَذِكْرُ اللّٰهِ
اَكْبَرُ ۗ وَاللّٰهُ يَعْلَمُ مَا تَصْنَعُوْنَ ﴿٤٥﴾

»*Kazuj Knjigu koja ti se objavljuje i obavljaj molitvu, molitva, zaista, odvraća od razvrata i svega što je, ružno; obavljanje molitve je najveća poslušnost! – A Allah zna šta radite.*« (29:46)

Molitva je zaista siguran i isproban recept za čistoću srca i duše. Kroz *molitvu* smo u mogućnosti uspostaviti živu vezu sa Allahom dž. š. Kur'an kaže:

اِنَّ الَّذِيْنَ يَتْلُوْنَ كِتٰبَ اللّٰهِ وَاَقَامُوا الصَّلٰوةَ وَاَنْفَقُوْا مِمَّا رَزَقْنٰهُمْ سِرًّا وَّعَلَانِيَةً يَّرْجُوْنَ تِجَارَةً
لَّنْ تَبُوْرَ ﴿٢٩﴾ لِيُوَفِّيَهُمْ اُجُوْرَهُمْ وَيَزِيْدَهُمْ مِّنْ فَضْلِهٖ ۗ اِنَّهٗ غَفُوْرٌ شَكُوْرٌ ﴿٣٠﴾

»*Oni koji Allahovu Knjigu čitaju i molitvu obavljaju i od onoga čime ih Mi opskrbljujemo udjeljuju, i tajno i javno, mogu da se nadaju nagradi koja neće nestati da ih On prema onome što su radili nagradi i još im iz obilja Svoga da, jer On mnogo prašta i blagodaran je.*« (35:30, 31)

Prema Svetom Božijem poslaniku, neka je blagoslov Allaha nad njim, *namaz* je vrhunac duhovnog života vjernika. To je najviši oblik Božijeg puta.

Sveti Božiji poslanik, neka je mir i blagoslov Allaha nad njim, je dalje govorio:

> »*Namaz dovodi vjernika u vezu sa njegovim Gospodarom.*«

Svima mora biti jasno da iskrena molitva nikada nije uzaludna. Ponekad, velika ljubav prema Bogu i duboka duhovnost izazivaju suze u očima. Ovakva iskustva pokazuju da je molitva živa, značajna i korisna. Suprotno, samo formalno obavljanje namaza ne može čovjeku omogućiti ovakva iskustva, tj. povlastice. Jer to je obavljanje molitve bez osjećaja.

Namaz povezuje sve oblike i stepene snažne poniznosti i poslušnosti. Vjernici stoje u redovima i pristojno iza Imama.

Svi vjernici koji su se poredali iza Imama moraju slijediti njegove pokrete na njegov poziv. Poziv za svaki pokret je *Allahu Ekber*, osim kada se Imam diže iz *ruku-a* (tijelo sageto preko polovine), jer tada izgovara riječi *Semiallahu Li Men Hamideh*, što znači ›čuo Bog onoga koji Mu se moli‹. Na taj poziv svi sljedbenici se ispravljaju spuštajući ruke niz tijelo i izgovarajući riječi *Rabena Wa Lekel Hamd Hamdan Kateran Tajiban Mubarakan Fehe.*

Iskrenost i poniznost su suština molitve. Allah dž. š. voli vjernike.

قَدْ اَفْلَحَ الْمُؤْمِنُوْنَ ۝ الَّذِيْنَ هُمْ فِيْ صَلَاتِهِمْ خٰشِعُوْنَ ۝

»Uspješni su zaista vjernici koji ponizno svoju molitvu obavljaju.« (23:2, 3)

Sveti Božiji poslanik, neka je mir i blagoslov Allaha nad njim, je rekao: »Nema Allahovog sluge koji je ponizan i skrušen ispred Allaha a da ga Allah dž. š. neće uzdignuti (›Rafa‹).« Ovdie se koristi arapska riječ rafa što znači uzdignuti, ali to ne znači da će ga Allah dž. š. uzdignuti tijelom u nebo, već da će Allah dž. š. uzvisiti njegov status, položaj kod Allaha dž. š.

VRIJEME ZA NAMAZ

Svaki od pet obaveznih namaza se treba obaviti u tačno odredjeno vrijeme koje se odredjuje prema položaju sunca.

Sabah-namaz počinje u osvit zore i završava se prije izlaska sunca.

Podne-namaz počinje kada sunce prodje zenit i počne padati.

Ikindija-namaz počinje kada je sunce već odmaklo u svom padanju, tj. kada je dostiglo tačku koja je otprilike na pola puta izmedju početka padanja i zalaska, a što možemo nazvati kasno poslije podne, ali ne suviše kasno. Završava se malo prije zalaska sunca, odnosno kada sunčeva svijetlost počne blijediti. Iako nije sasvim zabranjeno *ikindija* namaz klanjati kasnije, mnogo je bolje ako se klanja prije nego dnevna svijetlost počne blijediti, tj. dok je sunce još uvijek u dobroj mjeri iznad horizonta.

Važno je zapamtiti da je zabranjeno klanjati kada sunce izlazi, zalazi i kada je u zenitu. Takodje, niti jedan ne obavezni namaz ne bi trebalo klanjati u vremenu poslije *ikindija* namaza do zalaska sunca.

Vrijeme za *akšam*-namaz počinje odmah po zalasku sunca i traje do sumraka. Ali razne pravne škole su različito tumačile riječ sumrak. *Wahabi* i njima slične sekte sa krutim stavovima insistiraju na tome da se *akšam*-namaz klanja skoro odmah po zalasku

sunca, a vrijeme sumraka se prema njima završava kada rumenilo zalaska sunca ustupi mjesto tamno sivoj. Mnoge druge sekte vjeruju da se sumrak završava kada na lijevoj strani na horizontu još uvijek ima nešto svjetla poslije zalaska sunca. Prema takvim školama, vrijeme za *akšam*-namaz je dugo skoro kao vrijeme odredjeno za sabah namaz, od ranog svanuća do izlaska sunca.

Sve pravne škole su saglasne da vrijeme za *jacija*-namaz počinje kada sumrak ustupi mjesto tami noći. Prema mnogima, ovaj period se završava u ponoć, no neki ga produžavaju i poslije ponoći, sve do odlaska na spavanje. Medjutim, veoma strogo se savjetuje i bolje je da se namazi klanjaju na početku odredjenog vremena za namaz, odnosno trebalo bi da se ne čeka zadnji čas.

USLOVI ZA NAMAZ

Postoje izvjesni uslovi koji moraju biti ispunjeni da bi se mogao obaviti namaz. To su kako slijedi:

1. Nijet – odluka: Odlučiti da će se klanjati odredjeni namaz. Nijet mora biti učinjen prije početka namaza, tj. namaz počinjemo nijetom.
2. Namaz klanjati u njegovom vremenu. Medjutim, trebalo bi zapamtiti da ako neko iz opravdanih razloga propusti klanjati neki od namaza može klanjati u bilo koje vrijeme, osim u zabranjeno.

U vrijeme objavljivanja Islama se nije znalo da će u budućnosti biti otkriveni dijelovi svijeta na kojima će dan trajati duži vremenski period, odnosno noći će smjenjivati noći duži vremenski period. Npr. na Sjevernom Polu dan traje 6 mjeseci.

Postavlja se pitanje kako onda odrediti vrijeme namaza, ramazanskog posta i ostalog kada znamo da se to vrijeme odredjuje prema položaju sunca, a u tim dijelovima svijeta su noći i dani duži od 24 sata. Sveti Božiji poslanik, neka je mir i blagoslov Allaha nad njim, je odgovarajući na ovo pitanje rekao da bi u tim krajevima Muslimani trebali odredjivati vrijeme za namaz mjereći vrijeme prema normalnoj dužini dana, dakle 24 sata.

3. Slijedeći uslov za namaz je da bude čisto tijelo, um i duša. Čistoća je u ovom slučaju termin koji podrazumjeva:
   a) Tijelo treba da bude očišćeno od svake nečistoće (prljavštine).
   b) Ukoliko je neko išao u toalet, mora se oprati na odgovarajući način, što podrazumjeva otklanjanje nečistoće ili urina.
   c) Poslije polnog odnosa, bez obzira da li je došlo do ejakulacije ili ne, kao i ako muškarac ejakulira u snu, čistoća ne znači samo pranje odredjenog dijela tijela, već je neophodno potpuno kupanje.
   d) Potpuno kupanje je neophodno i za žene poslije mjesečnog krvarenja (menstruacija), kao i

nakon post-porodjajnog krvarenja.

4. Mjesto na kome ćemo klanjati mora biti uredno i čisto.
5. Za vrijeme namaza moramo biti pristojno obučeni.
6. Okrenuti se prema *Kibli.* Svaki Musliman se licem mora okrenuti prema *Kibli. Kibla* znači okrenuti se licem prema Ka'bi u Mekki tj. prema prvoj Kući obreda (hodočašća) sagradjenoj na zemlji.

Svi Muslimani širom svijeta, uvijek kada klanjaju, trebaju lice okrenuti prema Ka'bi. Medjutim, ako je neko na putu i nije u mogućnosti odrediti pravac, ili je bolestan pa se ne može okrenuti, onda nije obavezan biti licem okrenut prema *Kibli.* Takodje, na putu, na planinarenju, u vozu, brodu ili avionu trebalo bi klanjati okrenuvši lice u pravcu kretanja.

ABDEST

Riječ abdest podrazumjeva pranje odredjenih dijelova tijela prije stupanja u namaz. To je preduslov koji mora biti potpuno ispunjen, inače se namaz neće smatrati važećim. Časni Kur'an nas jasno upućuje da vodom treba oprati ruke tri puta (slika 1), isprati usta vodom tri puta (slika 2), isprati nos vodom tri puta (slika 3), čitavo lice oprati vodom tri puta (slika 4). Poslije toga operemo desnu pa lijevu podlakticu do iza lakta (slika 5, 6), svaku tri puta. Potom,

mokrim rukama sa ispruženim palčevima protrljati glavu prema dolje, tako da skoro čitava glava bude obuhvaćena ovim pokretom. (slika 7) Na kraju ovog pokreta trebalo bi očistiti uši, desnim kažiprstom desno uho a lijevim kažiprstom lijevo uho lagano prelazeći prstima preko ušne školjke spustajući se u ušnu duplju. (slika 8) Poslije pranja ušiju prsti su ponovo zajedno a ruke su iza glave sa dlanovima prema dolje. (slika 9) iz tog položaja ruku opereme vrat pokrećući ruke prema naprijed. (slika 10) Konačno treba oprati noge do iza članka, svaku tri puta, počinjući sa desnom. (slika 11) Abdest učinjen na ovaj način je kompletan.

Uzimajući abdest neophodno je proučiti slijedeće:

اَللّٰهُمَّ اجْعَلْنِي مِنَ التَّوَّابِينَ واجْعَلْنِي مِنَ الْمُتَطَهِّرِينَ.

Transkripcija: *ALLAHUMMEDŽ-ALNÎ MINET-TEVVÂBÎN, VEDŽ-ALNÎ MINEL-MUTETAHHIRIN.*

Prevod: *Bože, podari mi da budem od onih, koji se skrušeno kaju i Tebi obraćaju! Učini me od onih koji se stalno čiste!*

Ovo je abdest u normalnim uslovima, kada je osoba zdrava i kada korištenje vode nije medicinski zabranjeno. U slučaju bolesti ili nedostatka vode postoji jednostavna zamjena za abdest u obliku koji se zove *tejemum.*

Ako je prašina na površini zemlje čista ili je čvrsta površina zemlje upotrebljiva onda se može protrljati dlanovima, napraviti pokret kao da peremo ruke a onda preći dlanovima, preko lica. Medjutim, treba imati na umu da uvijek kada smo u mogućnosti treba uzeti pravi abdest.

Neophodno je znati da se namaz može klanjati samo ako abdest nije pokvaren. Dalje, sa jednim abdestom se može klanjati više namaza ukoliko abdest nismo pokvarili, što znači da za svaki namaz ne moramo ponovo uzimati abdest.

Slika 1

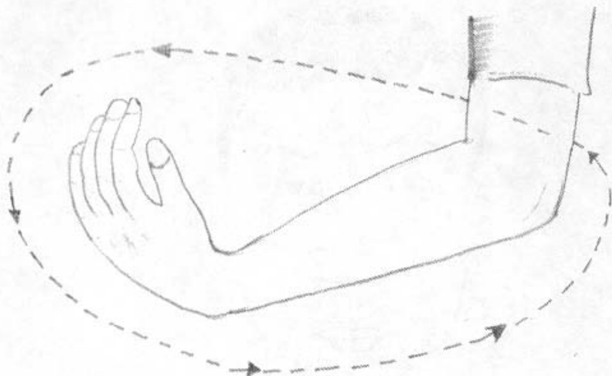
Slika 2

Slika 3

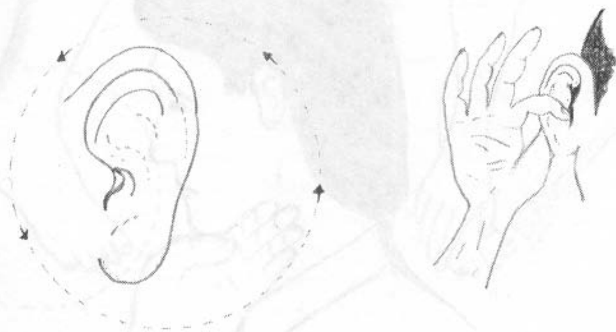
Slika 4

Slika 5

Slika 6

Slika 7

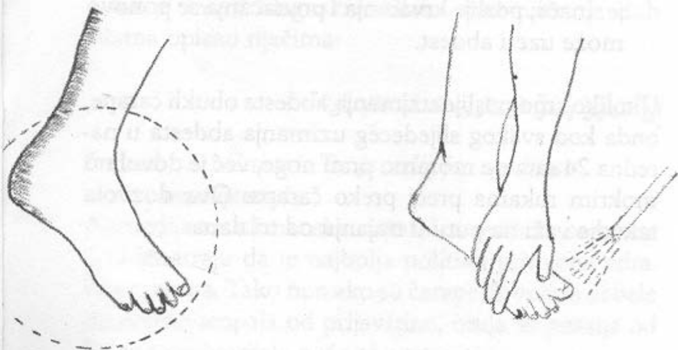
Slika 8

Slika 9

Slika 10

Slika 11

FAKTORI KOJI UTIČU NA KVARENJE ABDESTA

a) Puštanje vjetrova
b) Izlazak mokraće iz tijela, čak i jedna kap.
c) Izlazak nečistoće iz tijela (stolica), bez obzira kako mala količina.
d) Spavanje ili gubljenje svijesti.
e) Menstruacija i ejakulacija, o kojima smo već pisali.
f) O povraćanju i krvarenju su podijeljenja mišljenja, jer manje krvarenje iz bilo kog dijela tijela uzrokovano običnom posjekotinom ili izbacivanje malo hrane iz usta uzrokovano podrigivanjem se ne bi trebalo računati kao krvarenje i povraćanje. Inače, poslije krvarenja i povraćanja se ponovo može uzeti abdest.

Ukoliko smo poslije uzimanja abdesta obukli čarape, onda kod svakog slijedecég uzimanja abdesta u naredna 24 sata ne moramo prati noge, već je dovoljno mokrim rukama preći preko čarapa. Ova dozvola takodje važi na putu u trajanju od tri dana.

NEKOLIKO RAZLIKA U MIŠLJENJIMA MEDJU RAZNIM PRAVNIM ŠKOLAMA

Prema *Šijama*, stopala se ne moraju prati, dovoljno je samo preći preko stopala, što smo ranije spominjali, bez obzira da li neko ima čarape ili ne.

Prema krutim školama kao što su *Wahabi*, nisu dovoljne obične čarape bez obzira da li su od vune ili pamuka. Da bismo primjenili povlasticu prelaska mokrom rukom preko stopala, čarape moraju biti od tanke kože koja štiti stopalo od prašine i vlage.

Prema nekim drugim školama, ovaj stav je previše striktan i čini da se počinje robovati perifernostima što nije u duhu pravog Islama. Sveti Božiji poslanik, neka je mir i blagoslov Allaha nad njim, je duh Islama opisao riječima:

إنّ الدِّيْنَ يُسْرٌ (بخاری، كتاب الايمان)

Prevod: *»Zaista! To je religija ugodnosti, neusiljenosti.«*

Ahmedija muslimanska zajednica se slaže sa ovim. Oni smatraju da ie najbolja politika primjena zdravog razuma. Tako npr. ako su čarape dovoljno debele da zaštite stopala od prljavštine, onda se pitanje od kojeg su materijala neće ni postaviti.

KUPANJE

Kupanje je u Islamu uvijek pohvaljeno i popularizirano. Islam ne ističe samo čistoću duše već i tijela. Medjutim, u nekim situacijama postoje izvjesne predradnje da bi se pristupilo bilo kom osnovnom namazu.

Niže ćemo navesti neke situacije u kojima nije dovoljan abdest, već je neophodno kupanje.

1. Samo za žene:
   a) Poslije svake menstruacije (mjesečno krvarenje) kada potpuno prestane i poslednja kap krvi.
   b) Poslije poroda kada potpuno prestane krvarenje.

Napomena: Za vrijeme ovih perioda krvarenja, žene nisu obavezne obavljati obavezne namaze.

2. Za žene i muškarce zajedno:
   a) Poslije ejakulacije ili orgazma bez obzira da li je nastao kao rezultat polnog odnosa ili iz bilo kog drugog razloga. Isto se primjenjuje ako se dogodi noću, u snu.
   b) Poslije seksualnog odnosa izmedju muškarca i žene čak i ako je bez ejakulacije, i bez obzira kako kratak bio.
   c) Svi ne-Muslimani koji postanu Muslimani su se obavezni okupati i početi novi, svježi život kao Muslimani.

DODATNE SITUACIJE KADA JE KUPANJE NEOPHODNO

Svako novorodjenče se mora okupati, takodje tijelo svake osobe koja je umrla bi trebalo okupati prije *dženaza*-namaza. Izuzetak su oni koji su poginuli u ratu ili su ubijeni na bilo koji drugi način.

Osim situacija kada je kupanje neophodno, treba spomenuti situacije koje je veoma naglašavao Sveti Božiji poslanik, neka je mir i Allahov blagoslov nad njim, a to su kupanje svakog petka prije *džuma*-namaza, za Bajram, prije *Hadža*.

Interesantno je napomenuti da je Sveti utemeljivač Islama, neka je mir i blagoslov Allaha nad njim, kupanje počinjao uzimanjem abdesta sve do stopala. Potom bi poljevao vodu najmanje tri puta niz desnu stranu svoga tijela a onda tri puta niz lijevu. Kupao se tako pedantno da je svaka pora njegovog tijela bivala temeljito oprana.

U svim takvim uslovima, gdje je kupanje obaveza, niko ne može klanjati svoj namaz bez kupanja, niti može ući u džamiju, niti učiti Kur'an. Izuzetak je učinjen za žene za vrijeme njihovih perioda ukoliko se radi o čitanju Časnog Kur'ana. One mogu čitati Kur'an, ali im se savjetuje da ga ne diraju rukama.

VODA

Voda koja se koristi za uzimanje abdesta i kupanje treba da bude čista i zdrava. Ustajala i zagadjena voda se ne treba koristiti. Medjutim, ukoliko ljudi nisu u mogućnosti, nije im dostupna čista i zdrava voda, onda za abdest i kupanje mogu koristiti ovu drugu.

ODJEĆA

Za vriieme namaza treba biti pristojno obučen, odnosno pokriven, posebno stidna mjesta i dijelovi oko njih. Kod muškaraca je to dio od stomaka do koljena, a žene moraju pokriti čitavo tijelo, uključujući ruke do šaka i noge do stopala. Ukoliko klanjaju kod kuće ili izmedju drugih žena ne moraju pokrivati lice.

POKRIVANJE GLAVE ZA MUŠKARCE

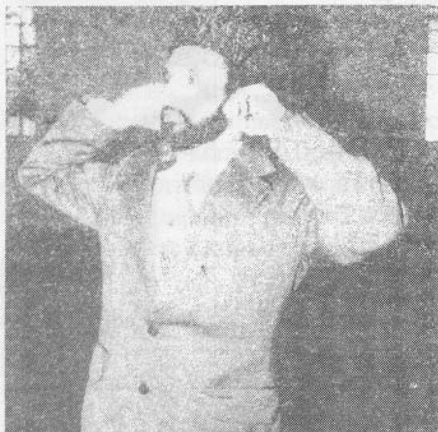
Prema mnogim školama, muškarci bi trebali pokrivati glavu dok klanjaju. Ali *Maliki* i nekoliko drugih ne smatraju to neophodnim.

EZAN

U najranijim danima Islama nije bilo propisanog načina da se ljudima kaže da je počelo vrijeme za namaz, niti je bilo načina da se Muslimani pozovu u džamiju na zajednički namaz. Sveti Božiji poslanik, neka je mir i blagoslov Allaha nad njim, je bio svjestan prakse Jevreja, Kršćana i bezbožnika u tom pogledu. Tražio je savjet i pitao svoje ashabe šta bi se moglo učiniti da se Muslimani pozovu u džamiju na zajednički namaz (namaz u džematu).

Jedno jutro, Hazret Abdullah ibn Aziz, neka je Allah zadovoljan s njim, je pristupio Svetom Božijem poslaniku, neka je mir i blagoslov Allaha nad njim, i

ispričao mu san koji je sanjao prerhodne noći. Vidio je nekoga kako glasno najavljuje vrijeme za namaz i poziva ljude u džamiju. Onda je Hazret Abdullah ponovio riječi *ezana* koje je čuo u snu. One su kako slijedi:

اَللّٰهُ اَكْبَرُ

Transkripcija: *ALAHU EKBER!*

Prevod: *»Allah je Najveći.«* (izgovoriti 4 puta)

اَشْهَدُ اَنْ لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اللّٰهُ

Transkripcija: EŠHEDU EN LA ILAHE ILLELLAH!

Prevod: *»Svjedočim da nema drugog Boga osim Allaha!«* (izgovoriti 2 puta)

اَشْهَدُ اَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللّٰه

Transkripcia: EŠHRDU ENNE MUHAMMEDEN RESULULLAH!
Prevod: *»Svjedočim da je Muhammed Božiji poslanik!«* (Izgovoriti 2 puta)

حَيَّ عَلَى الصَّلٰوة

Transkripcija: HAJJA ALES-SALAH!
Prevod: *»Požurite na namaz!«* (Izgovoriti 2 puta)

حَيَّ عَلَى الْفَلَاح

Transkripcija: HAJJE ALEL-FELAH!
Prevod: *Dodjite na spas! (Izgovoriti 2 puta)*

اَللّٰهُ اَكْبَرُ.

Transkripcija: ALLAHU EKBER!

Prevod: *»Allah je Najveći!«* (Izgovoriti 2 puta)

لَا إِلٰهَ إِلَّا اللّٰه

Transkripcija: LA ILAHE ILLELLAH!

Prevod: *»Nema drugog Boga osim Allaha!«* (Izgovoriti jednom)

Hazret Omer, neka je Allah zadovoljan s njim, koji je kasnije postao drugi Halifa, je takodje sjedio u društvu sa Svetim Božijim poslanikom, neka je mir i blagoslov Allaha nad njim. Rekao je da je i on sanjao

san i u snu čuo iste riječi. Za Svetog Božijeg poslanika, na kome je mir i blagoslov Allaha, nije više bilo dileme da je to bila poruka od Allaha dž. š. i on je usvojio taj način, da ezanom poziva vjernike u džamiju. *Ezan* se sada, kao poziv na namaz, prepoznaje širom svijeta.

NAČIN UČENJA EZANA

Mujezin, osoba koja uči ezan, treba da stoji na istaknutom mjestu licem okrenut prema *Kibli*. Za učenje ezana se takodje koriste zvučnici.

Mujezin treba da dodirne uši kažiprstima, desnim kažiprstom desno uho, lijevim kažiprstom lijevo i

da glasno uči *ezan*. Kada izgovara riječi *Hajje Ales-Salah* glavu treba da okrene na desno, a kada izgovara riječi *Hajje Alel-Felah* glavu treba da okrene na lijevo.

Kod *sabahskog* ezana poslije riječi *Hajje Alel-Felah* se uči još:

اَلصَّلٰوةُ خَيْرٌ مِنَ النَّوْمِ

Transkripcia: ES-SALATU HAJRUN MINEN-NEVM!

Prevod: *»Namaz je bolji od spavanja!«* (Izgovoriti 2 puta)

Sveti Božiji poslanik, neka je mir i blagoslov Allaha nad njim, je rekao:

اِذَا سَمِعْتُمُ النِّدَاءَ فَقُوْلُوا مِثْلَ مَا يَقُولُ الْمُؤَذِّنُ.

Transkripcija: IZA SEMI TUMUM-NIDA-A'A FAKULU MISLA MA JAKU LUL MUDI DINO (Sahih Buhari, Kitab Ezan Bab Ma Jakuli iza semi'tum-un-nida'a.)

Prevod: *»Gdje god čuješ ezan, izgovori riječi koje izgovara muezin.«*

Dakle, svako ko čuje *ezan*, treba da ponavlja iste riječi, dio po dio iza *muezina*. Ali, kada *muezin* izgovori riječi *Haje Ales-Salah*, osoba koja čuje *ezan* treba da kaže *La Havle Ve La Kuvete Illa Billa-Hil Alej-Jil Azim*, što znači: *Nema niti moći niti snage osim sa Allahom.*

Zajednica *Šija*, svom *ezanu* dodaje slijedeću frazu:

اَشْهَدُ اَنَّ عَلِيًّا وَلِيُّ اللّٰهِ وَوَصِيُّ رَسُولِ اللّٰهِ وَخَلِيفَةُ بِلَا فَصْلٍ.

Transkripcija: EŠ-HEDU ENE ALIJEN VELIJULLAH VE VASIJU RESULIL-LAH VE HALIFATUN BILA FASL.

Prevod: *»Svjedočim da je Ali svetac i da je zakonit ovdje prema volji Allahovog poslanika, i da je njegov nasljednik.«*

Neke druge sekte Muslimana dodaju slijedeće:

اَلصَّلوٰةُ وَالسَّلاَمُ عَلَيْكَ يَا رَسُولَ اللّٰهِ

Transkripcija: ES-SALATU VE-ŞELAMU ALEIKE JA RESULULLAH.

Prevod: *»Neka je mir i blagoslov na tebi, o Allahov Poslaniče.«*

Mi ne znamo prema čijem odobrenju su oni dodali ove fraze ezanu. Prema našim saznanjima, riječi *ezana* koje smo naprijed naveli su autentične.

Ako se namaz u džematu klanja na otvorenom, tj. vam džamije, čak i tada treba prvo proučiti *ezan*.

Kada *muezin* završi *ezan*, onda je lijepo da oni koji su ga slušali prouče slijedeću dovu:

اَللّٰهُمَّ رَبَّ هٰذِهِ الدَّعْوَةِ التَّامَّةِ وَالصَّلوٰةِ الْقَائِمَةِ. آتِ مُحَمَّدًا الْوَسِيلَةَ وَالْفَضِيلَةَ وَالدَّرَجَةَ الرَّفِيعَةَ وَابْعَثْهُ مَقَامًا مَحْمُودًا الَّذِي وَعَدْتَهُ اِنَّكَ لاَ تُخْلِفُ الْمِيعَادَ. (صحيح البخارى، كتاب الأذان، باب الدعاء عند النداء)

Transkripcija: ALLAHUMME RABBI HAZIHID-DA'VETIT-TAM-METI VESSALATIL-KAIMETI, ATI MUHAMMEDENIL-VESILETE VEL-FADI-LETE VED-DEREDŽER-REFIATE, VEB'ASHU MEKAMEN MAHMUDE-NILLEZI VEADTEH, INNEKE LA TUHLIFUL-MIAD! (Sahih Buhari, Kitab Ezan Babud dova indan nida)

Prevod: *»Bože moj, Gospodaru ovog uzvišenog poziva, kao i nastupajućeg namaza, molimo te da dopustiš Muhammedu da se zauzme za nas kod Tebe; obdari ga odlikovanjima i visokim počastima i proživi ga na onom visokom stepenu kako si to Ti njemu obećao. A Ti, nećeš zaboraviti Svoje obećanje!«*

IKAMET

Ikamet se uči kada je namaz pred samim početkom. To je znak da je Imam zauzeo svoje mjesto okrenuvši se prema Ka'abi i da je spreman da počne namaz. *Ikamet* je kraći od *ezana*. Druge razlike izmedju *ikameta* i *ezana* su slijedeće:

1. *Ezan* se uči glasno dok se *ikamet* uči tiho.
2. Dok se uči *ikamet* prsti se ne podižu da bi se dodirnule uši kao dok se uči *ezan*, već ruke stoje spuštene niz tijelo, tj. niz lijevu stranu tijela.
3. Rečenica *Es Salatu Hajrun Minen Nevm* se ne uči u *ikametu*.
4. *Ikamet* se uči brzo, iako *Maliki* škola uči *ikamet* isto kao i *ezan*, polagano i sa pauzama. Rečenica *Kad Kametis Salatu* (namaz može početi) se u ikametu ponavlja 2 puta poslije rečenice *Hajje Alel-Felah*.
5. Kada se u *ikametu*, izgovara *Hajje Ales-Salah* i *Hajje Alel-Felah* glava se ne okreće na desnu i lijevu stranu kao kada se uči *ezan*.

Tekst ikameta je kako slijedi:

اَللّٰهُ اَكْبَرُ اَللّٰهُ اَكْبَرُ. اَشْهَدُ اَنْ لاَّ اِلٰهَ اِلاَّ اللّٰهُ. اَشْهَدُ اَنَّ مُحَمَّدًا
رَسُولُ اللّٰهِ. حَيَّ عَلَى الصَّلٰوةِ. حَيَّ عَلَى الْفَلاَحِ. قَدْ قَامَتِ الصَّلٰوةُ
قَدْ قَامَتِ الصَّلٰوةُ. اَللّٰهُ اَكْبَرُ. اَللّٰهُ اَكْبَرُ. لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اللّٰهُ

Traskripcija: ALLAHU EKBER, ALLAHU EKBER; EŠHEDU EN LA ILAHE ILLELLAH; EŠHEDU ENNE MUHAMMEDEN RESULULLAH; HAJJE ALES-SALAH; HAJJE ALEL-FELAH; KAD KAMETIS SALAH, KAD KAMETIS SALAH, ALLAHU EKBER; ALLAHU EKBER; LA ILAHE ILLELLAH!

Prevod: »*Allah je Najveći, Allah je Najveći; Svjedočim da nema drugog Boga osim Allaha; Svjedočim da je Muhammed Božiji poslanik; Dodjite na namaz; Dodjite na spas; Namaz već počinje; Allah je Najveći, Allah je Najveći; Nema drugog Boga osim Allaha!*«

Prema kazivanju Svetog Božijeg poslanika, neka je mir i blagoslov Allaha nad njim, osoba koja je proučila *ezan* bi trebala da prouči i *ikamet*. (*Sunan Tirmazi, Abwa-bus Salat, Bab Ma Ja'a an man adh-dhana fa huwa yuqeem*). Medjutim, u zavisnosti od situacije, druga osoba može da uči *ikamet* uz dozvolu *muezina* ili *Imama*.

NIJET

Nijet znači namjera da se obavi namaz i neophodan je dio namaza. Oni koji klanjaju bi trebali u sebi *nijet* učiniti za namaz koji žele klanjati, *farze, sunete* ili *nafila*, i koliko *rek'ata*. Nije neophodno *nijet* učiniti glasno. Puka namjera je dovoljna.

Vjernici stoga treba da izgovore *Taujeeh* zajedno sa *nijetom*. *Taujeeh* je spomenut u drugom dijelu.

SPOJENI NAMAZI

Pod izvjesnim uslovima, dva namaza se mogu sastaviti tj. klanjati zajedno. Npr. *podne*-namaz se može sastaviti sa ikindijom, a *akšam*-namaz sa jacijom, pod slijedećim uslovima:

a) Ako je osoba bolesna.
b) Ako je osoba na putu.
c) Za vrijeme kiše ili oluje.
d) Ako je teško otići u džamiju zbog vremenskih neprilika.

Poželjnije je da se kasniji namazi spajaju sa ranjjima. Medjutim, ako je neizbježno, raniji namaz se može spajati sa kasnijim.

Ako su namazi spojeni, jedan *ezan* je dovoljan za oba namaza, ali se *ikamet* mora učiti odvojeno za svaki namaz.

Trebalo bi zapamtiti da ne treba klanjati *sunete* ako su namazi spojeni. Medjutim, suneti prije *džuma*-namaza su neophodni i ne trebaju se izostaviti.

U slučaju kada Imam vodi *ikindija*-namaz u džematu, džematlije koje zakasne pa ne znaju koji namaz se klanja, mogu nastaviti klanjati bez obzira na to, ali će kasnije, kada im se kaže da su propustili

raniji namaz, naklanjati sami. Medjutim, ako džematlija koji zakasni, zna da Imam vodi kasniji namaz, on će onda sam klanjati raniji namaz, a potom se pridružiti džematu. Npr. ako Imam vodi *jacija*-namaz, onaj koji zakasni prvo treba sam klanjati *akšam*-namaz a onda se pridružiti džematu. Ako ne zna da Imam vodi *jacija*-namaz, već misli da se klanja *akšam*, klanjat će za Imamom, a poslije kada sazna da je izostavio *akšam*, sam će ga naklanjati, pošto mu se *jacija*-namaz koji je klanjao za Imamom prizna. Medjutim, u normalnim uslovima, prvo treba klanjati raniji namaz, a poslije kasniji.

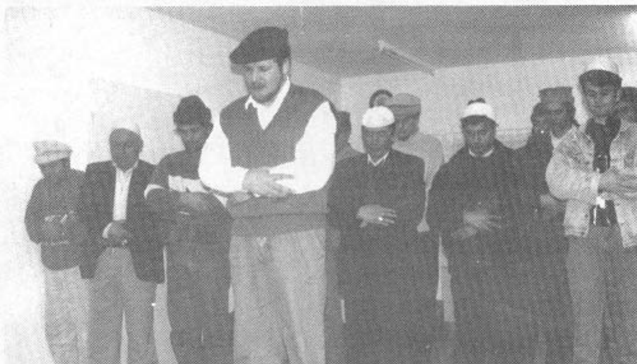
DRUGI DIO

NAČIN OBAVLJANJA NAMAZA

Namaz bi trebalo klanjati zajednički, u džamiji, mjestu koje je odredjeno da se moli Bogu, medjutim, može se klanjati na svakom mjestu pod uslovom da je izabrano mjesto čisto.

Da bi se pristupilo namazu moraju biti čisti tijelo i odjeća. Zatim treba uzeti abdest, i sa ostalim džematlijama stati u red iza Imama, osobe koja vodi namaz, svi okrenuti prema Ka'bi. Redovi moraju biti pravi i džematlije treba da stoje jedan pored drugog, rame uz rame, ali tako da ne smetaju jedan drugom. Sveti Božiji poslanik, neka je mir i blagoslov Allaha nad njim, je bio vrlo odredjen po pitanju formiranja pravih redova (safova).

Poslije formiranja redova (safova) iza Imama, svaki džematlija treba da, učini nijet koji namaz će klanjati a onda da prouči slijedeće:

إِنِّي وَجَّهْتُ وَجْهِيَ لِلَّذِي فَطَرَ السَّمٰوٰتِ وَالأَرْضَ حَنِيفًا وَمَا أَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ.

Transkripcila: INI VADŽAHTU VADŽHIJA LILLAZI FATARAS SAMAVATIVEL ARZA HANIFAN VEMA ENA MINAL MUŠREKIN.

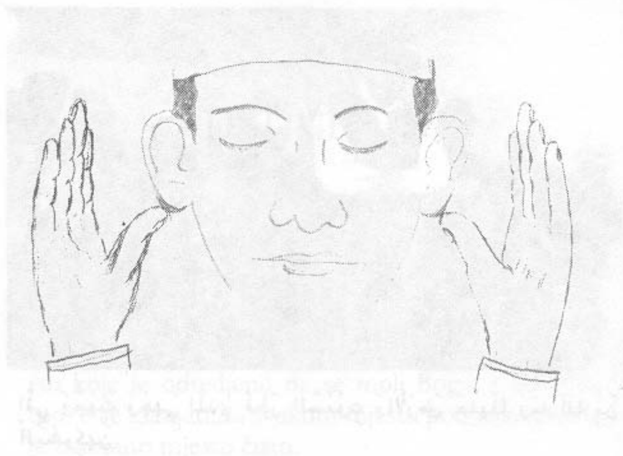
Prevod: *»Okrećem se Svevišnjem, Koji je stvorio nebo i zemlju, i nisam od onih koji Njemu pripisuju partnera.«*

Prije početka namaza uči se *ikamet*, koji najavljuje početak namaza.

Za vrijeme namaza treba se potpuno koncentrisati na namaz i sve ostale misli izbaciti iz glave.

Namaz počinje sa *Tahrima tekbirom* (početni tekbir), ili iftitahi-tekbir, tj. Imam diže obje ruke u visinu ušiju izgovarajući *Allahu Eekber* (Bog je Najveći). Sve džematlije čine isto.

Ovo uzdizanje ruku u visinu ušiju kod izgovaranja riječi *Allahu Ekber* je slijedjenje prakse (nazvane *sunet*)

Svetog Božijeg poslanika, neka je mir i blagoslov Allaha nad njim i sve muslimanske škole su to prihvatile. Medjutim, postoje neke sekte Muslimana koje podižu ruke do ušiju više od jednom u jednom *rek'atu*. Dakle, osim kod izgovaranja prvog *Allahu Ekber* na početku namaza oni takodje podižu ruke kada se saginju na *ru'ku*, kada se vraćaju u stojeći položaj, kada se spuštaju na *sedždu* i kada ustaju sa *sedžde*.

Ako pogledamo istoriju Islama, nalazimo da je Sveti Božiji poslanik, neka je mir i blagoslov Allaha nad njim, u najranijim danima svoga poslanstva, za vrijeme namaza podizao ruke više od jednom u nekoliko situacija, a što je spomenuto u knjigama Tradicija. Medjutim, to nije bila njegova stalna praksa. Prema mnogim drugim kazivanjima Svetog

Božijeg poslanika, neka je mir i blagoslov Allaha nad njim, on nikada nije podizao ruke osim kada je izgovarao početni *tekbir* u prvom *rek'atu* svakog namaza. Ashabu Svetog Božijeg poslanika, neka je mir i Božiji blagoslov nad njim, Hazret Abdullah ibn Masudu, neka je Allah zadovoljan s njim, je rečeno da navede:

»Pokaži mi način na koji je Sveti Božiji poslanik, neka je mir i blagoslov Allaha nad njim, klanjao svoj namaz. Abdullah je onda klanjao i podigao ruke samo jednom, na početku, kada je izgovarao početni tekbir.«

Poslije podizanja ruku u visinu ušiju i izgovaranja riječi *Allahu Ekber*, Imam spušta ruke i sklapa ih na

prsima tako da desnu ruku stavi preko lijeve. Oni koji klanjaju iza Imama rade isto. Ovo je položaj u kome oni koji klanjaju stoje ispred svog Gospodara potpuno skrušeno. Položaj u kome stojimo sa rukama sklopljenim na prsima se zove *kijam ili* stajanje u namazu. Medjutim, postoje različite varijante držanja ruku. Neki sklope ruke malo ispod pupka, drugi nešto iznad pupka, dok neki čak i malo visočije. Zbog ovoga ne bi trebalo praviti razdor jer se radi o manje važnoj stvari.

Trebalo bi takodje napomenuti da *Maliki*, izmedju *Suna* i *Šija*, uopšte ne sklapaju ruke, već ih drže spuštene niz tijelo. Doduše, nema hadisa koji dokazuje da je Sveti Božiji poslanik, neka je mir i blagoslov Allaha nad njim, ikada uradio tako, no niko nema pravo da prigovori i kaže da namaz ljudi koji ne sklapaju ruke nema vrijednost.

Poslije izgovaranja početnog *tekbira*, u sebi treba proučiti *tana* – veličanje Allaha dž. š., kako slijedi:

سُبْحٰنَكَ اللّٰهُمَّ وَبِحَمْدِكَ. وَتَبَارَكَ اسْمُكَ. وَتَعَالٰى جَدُّكَ. وَلاَ اِلٰهَ غَيْرُكَ.

Transkripcija: SUBHANEKE ALLAHUMME VE BI HAMDIKE, VE TEBARE KESMUKE, VE TE'ALA DŽEDUKE, VE LA ILAHE GAJRUKE.

Prevod: *»Neka si slavan, Bože! Neka Ti je svaka hvala! Blagoslovljeno je Tvoje ime, nedostižna je Tvoja Veličina! Osim Tebe, drugog Boga nema!«*

(Tirmadhi, Kitab-us-Salat, Ma Yaquoola inda iftahis Salati; Sunan Nisai, Ki tabul Iftah, Babul Zikr bainal Salat wa bainal Quira'at)

Takodje je u nekim kazivanjima rečeno da je Sveti Božiji poslanik, neka je mir i blagoslov Allaha nad njim, učio druge ajete o ovom veličanju, ali ovo je dobro poznato svima i često se uči.

Poslije gore spomenutog veličanja, slijedi *atta'vuz*, koji se takodje uči tiho:

أَعُوذُ بِاللّٰهِ مِنَ الشَّيْطٰنِ الرَّجِيمِ

Transkripcija: EUZU BILLAHI MINEŠ-ŠEJTANIR-RADŽIM.
Prevod: »*Utječem se Bogu od prokletog šejtana!*«

Poslije atta'vuza se tiho ili glasno iza Imama uči *tasmiah*. Džemat ga, medjutim, uči tiho. Tasmiah je kako slijedi:

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ①

Transkripcija: BISMILLAHIR-RAHMANIR-RAHIM!
Prevod: »*U ime Boga, Sveopšteg Dobročinitelja, Milostivog!*«

U nekim situacijama, prema tradicijama, Sveti Božiji poslanik, neka je mir i blagoslov Allaha nad njim, je *Tasmih* učio tiho, a u drugim opet glasno. Medju Muslimanima u arapskim zemljama se uči glasno, dok Hanafi sekta i veliki broj drugih Muslimana uči tiho.

Potom Imam uči *Suru Fatiha*. U odredjenim namazima kao što su *sabah, akšam* i *jacija*, Imam ovu suru

uči glasno, dok u ostalim namazima, podne i ikindija, Imam i ostale džematlije koje klanjaju za njim, uče tiho. Kada imam glasno uči *suru fatiha*, ostali bi trebali tiho, iza njega da ponavljaju aje po aje u kratkim intervalima koje Imam pravi učeći.

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعٰلَمِيْنَ ۝٢ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ۝٣ مٰلِكِ يَوْمِ الدِّيْنِ ۝٤ اِيَّاكَ
نَعْبُدُ وَاِيَّاكَ نَسْتَعِيْنُ ۝٥ اِهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيْمَ ۝٦ صِرَاطَ الَّذِيْنَ اَنْعَمْتَ
عَلَيْهِمْ ۙ غَيْرِ الْمَغْضُوْبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّآلِّيْنَ ۝٧

Transkripcija: EL HAMDU LILLAHI RABBIL'ALEMIN ERRAHMANI RRAHIM MALIKI JEVMIDDIN IJJAKE NA'BUDU VE IJJAKE NESTE'IN IHDINE SSIRATA MUSTEKIM SIRAT ALLEZINE EN'AMTE'ALEJHIM GAJRIL MAGDUBI'ALEJHIM VELE DDALLIN.

Prevod: *»Sve molitve pripadaju Allahu, Gospodaru svjetova, Sveopćem Dobročinitelju, uvijek Milostivom, Gospodaru Sudnjeg dana! Samo Tebe obožavamo i samo od Tebe pomoć tražimo. Uputi nas na pravi put, na put onih kojima si Svoje blagodati dao, a ne na put onih na koje si se rasrdio, niti na put onih koji su zalutali.«*

Na kraju *Sure Fatiha* se izgovori *Amin*, što znači ›O Bože, primi našu molbu!‹

Pripadnici *Maliki, Safi* i *Hambali* sekte u Islamu, *Amin* izgovaraju glasno, dok članovi *Hanafi* sekte izgovaraju tiho. Oba načina su prihvatljiva. Od toga ne zavisi da li će *namaz* biti priznat ili ne. Može se prihvatiti bilo koji metod, tj. može se izgovarati glasno ili tiho. Niko nema pravo da u tom pogledu

stavlja primjedbu osim ako neko izgovori tako glasno da time ometa druge; Poslije toga Imam uči dio iz Kur'ana, najmanje tri ajeta ili kraće sure. Na primjer:

SURE IHLAS:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ ① قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ ② اللَّهُ الصَّمَدُ ③
لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ ④ وَلَمْ يَكُن لَّهُ كُفُوًا أَحَدٌ ⑤

Transkripcija: BISMILLAHI RRAHMANI RRAHIM. KUL HUVALLAHU EHAD. ALLAHU SSAMED; LEM JELID VE LEM JULED. VE LEM JEKULLEHU KUFUVEN EHAD.

Prevod: *»U ime Allaha, Sveopšteg Dobročinitelja, Milostivog! Reci, Allah je jedan, Allah je utočište svemu, nije rodio i nije rodjen, i niko Mu nije ravan.«*

SURE KEVSER

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ ① إِنَّا أَعْطَيْنَاكَ الْكَوْثَرَ ② فَصَلِّ لِرَبِّكَ وَانْحَرْ ③
إِنَّ شَانِئَكَ هُوَ الْأَبْتَرُ ④

Transkripcija: BISMILLAHIR RRAHMANI RRAHIM. INNA E'ATAJNAKEL KEVSER. FE SALLI LI RABBIKE VENHAR. INNE SANI'EKE HUVEL EBTER.

Prevod: *»U ime Allaha, Sveopšteg Dobročinitelja, Milostivog! Zaista, Mi smo vam dali iz našeg obilja. Zato se molite Gospodaru i žrtvujte se, neprijatelj je onaj koji je bez potomstva.«*

SURE FELEK

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ ① قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ ② مِن شَرِّ مَا خَلَقَ ③
وَمِن شَرِّ غَاسِقٍ إِذَا وَقَبَ ④ وَمِن شَرِّ النَّفَّاثَاتِ فِي الْعُقَدِ ⑤ وَمِن شَرِّ حَاسِدٍ إِذَا
حَسَدَ ⑥

Transkripcija: BISMILLAHI RRAHMANI RRAHIM.ǨUL E'UZU BIRABBIL FELEK. MIN ŠERRI MA HALEK; VE MIN ŠERRI GASIKIN IZA VEKAB. VE MIN ŠERRI NNEFFASATI FIL UKAD. VE MIN ŠERRI HASIDIN IZA HASED.

Prevod: *»U ime Allaha Sveopšteg Dobročinitelja, Milostivog! Kaži, ja tražim utočište kod Gospodara svanuća. Od nesreće koju je On stvorio, i od zla noći kada se pojavi, i od nesreće od onih koji je izazivaju, i zla zavidnih kada su zavidni.*

SURES NAS

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ۝ قُلْ اَعُوْذُ بِرَبِّ النَّاسِ ۝١ مَلِكِ النَّاسِ ۝٢

اِلٰهِ النَّاسِ ۝٣ مِنْ شَرِّ الْوَسْوَاسِ الْخَنَّاسِ ۝٤ الَّذِىْ يُوَسْوِسُ فِىْ صُدُوْرِ النَّاسِ ۝٥

مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ ۝٦

Ĩranskripcija: BISMILLAHI RRAHMANI RRAHIM! KUL E UZU BIRABBI NNAS. MELIKI NNAS. ILAHI NNAS. MIN ŠERRIL VESVASIL HANNAS. ELLEZI JUVESVISU FI SUDURI NNAS. MINEL DŽINNETI VE NNAS.

Prevod: *»U ime Allaha, Sveopšteg Dobročinitelja, Milostivog! Kaži, tražim utočište kod Gospodara čovječanstva, Kralja ljudske vrste, Boga svih ljudi; Od zla koje donose podli ljudi. Koji šapću u srca ljudi. Izmedju džina i ljudi.«*

Ovih nekoliko sura iz Kur'ana koje smo naveli su samo uzorak, primjer. Imam može izabrati i proučiti bilo koji dio Kur'ana poslije sure fatiha.

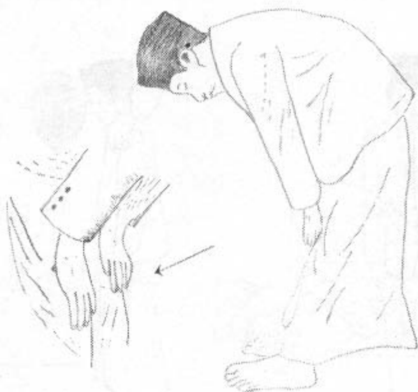
Kada Imam uči dio iz Kur'ana, od džematlija se traži da u tišini slušaju. Časni Kur an kaže:

وَاِذَا قُرِئَ الْقُرْاٰنُ فَاسْتَمِعُوْا لَهٗ وَاَنْصِتُوْا لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُوْنَ ۝٢٠٤

Prevod: »*A kada se uči Kur'an, vi ga slušajte i šutite da biste bili pomilovani.*« (7:205)

Ashab Svetog Božijeg poslanika, neka je mir i blagoslov Allaha nad njim, Hazret Ubadah ibn Samit, neka je Allah zadovoljan s njim, pripovjeda kako je jednom, Svetom Božijem poslaniku, neka je mir i blagoslov Allaha nad njim, dok je vodio *sabah-namaz* bilo veoma teško proučiti sure iz Kur'ana zbog mrmljanja koje je dolazilo iza njegovih ledja. Kada je završio namaz, Sveti Božiji poslanik, neka je mir i blagoslov Allaha nad njim, je pitao svoje ashabe da li su i oni ponavljali to sure iz Kur'ana za njim.

Njihov odgovor je bio pozitivan na što je Sveti Božiji poslanik, neka je mir i blagoslov Allaha nad njim, rekao:

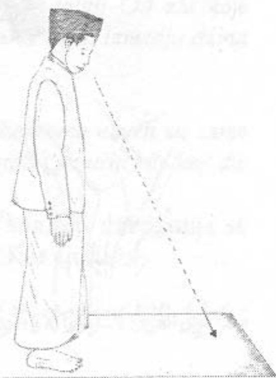
»Ne učite sure iz Kur'ana iza Imama osim suru Fatiha, jer sura Fatiha je neodvojivi dio namaza.«

Neophodno je da svaki džematlija vodi računa da ne uznemirava druge, zbog toga bi svaki Musliman trebalo da zapamti gore navedeni hadis Svetog Božijeg poslanika, neka je mir i blagoslov Allaha nad njim.

Na kraju učenja, Imam svoje tijelo pregiba preko pola, položaj *rukû*, izgovarajući *Allahu Ekber*. Ostali, koji ga slijede, učine isto, sagnu se u položaj *rukû*.

U ovom položaju se desnom rukom pritisne desno koljeno, a lijevom rukom lijevo koljeno. Gornji dio tijela, od struka do glave stoji horizontalno prema

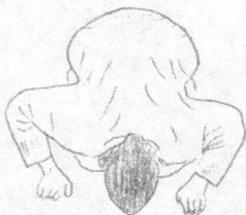

zemlji. U ovom, sagetom položaju svaki . pojedinac tiho tri puta (ili više ali neparan broj) prouči slijedeći *tespih*.

سُبْحَانَ رَبِّيَ ٱلْعَظِيمُ

Transkripcija: SUBHANE RABBIJEL-AZIM!
Prevod: *»Sveti je moj Gospodar, Najveći!«*

Imam se onda ispravi u stojeći položaj sa rukama spuštenim niz tijelo. Dok čini ovaj pokret on glasno izgovara tasmi, što za džemat znači da je Imam promijenio položaj iz sagetog u stojeći.

Tasmi se uči kako slijedi:

سَمِعَ اللّٰهُ لِمَنْ حَمِدَهُ.

Transkripcija: SEMI'ALLAHU LIMEN HAMIDEH.

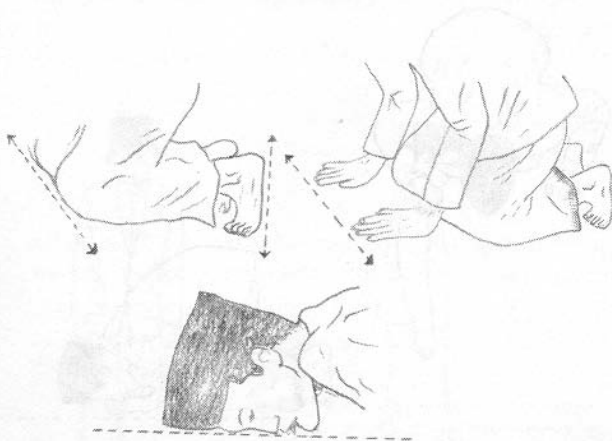
Prevod: *»Allah sluša onoga ko se Njemu moli.«*

Oni koji klanjaju iza Imama takodje promijene položaj i uče slijedeće (tkz. *tahmid*):

رَبَّنَا وَلَكَ الحَمْدُ، حَمْدًا كَثِيرًا طَيِّبًا مُبَارَكًا فِيهِ

Transkripcija: RABBENA VE LEKEE HAMD. HAMDAN KASIRAN TEJIBAN MUBAREKEN FIHI.

Prevod: *»O Gospodaru, Tvoja je hvala, hvala koja je obilna, čista i blagoslovljena.«*

Ovaj položaj stajanja koji zauzmemo poslije položaja *rukû* se naziva *kuama*, i završava se izgovaranjem *tahmida*.

Poslije toga, Imam ponovo glasno izgovori *Allahu Ekber*, i povede džematlije u položaj koji se zove *sedžda*. Prvo koljenima dodirne zemlju, potom objema rukama i onda čelom. U ovom položaju, koljena, dlanovi, nos i čelo dodiruju zemlju. Glava treba da stoji izmedju dlanova. Ruke ne treba da dodiruju zemlju, niti da dodiruju tijelo. Stomak treba da bude odmaknut od bedara. Sveti Božiji poslanik, neka je mir i blagoslov Allaha nad njim, je rekao:
»Kada ste na koljenima ispred Boga, svoje udove trebate namjestiti na ispravan način. Nikako ne smijete ispružiti ruke ispred sebe da to izgleda kao kada pas ispruži prednje šape kada sjedi.« (Musnad Ahmad bin Hanbal, III, str. 279; Al-Maktab-al-Islami Li-Taba'a wol-Nashr, Bejrut)

Prsti treba da budu sastavljeni, okrenuti prema Ka'abi. Stopala treba namjestiti tako da su vrhovi prstiju savijeni u pravcu Ka'abe.

U ovom položaju treba tiho, najmanje tri puta proučiti *tespih* koji je niže naveden. Ukoliko neko želi proučiti više od tri puta, mora voditi računa da broj bude neparan, nikako paran:

سُبحَانَ رَبِّيَ الأَعلَى

Transkripcija: SUBHANE RABBIJEL-EALA!
Prevod: *»Slava mom Gospodaru, Najvišem!«*

Padanje ničice, na sedždu, je položaj najveće skrušenosti, poniznosti, bespomoćnosti pred Svemogućim Bogom, kada Ga molimo za oproštaj.

Takodje treba znati da je Sveti Božiji poslanik, neka je mir i blagoslov Allaha nad njim, u položaju *rukû* i na *sedždi* zabranio učenje bilo kog kur'anskog ajeta. (Sahih Muslim, Kitab-us-Salat, Bab Alnahi an Quiraa't-ul-Quran fir-Ruku was-sujood.)

Imam zatim ponovo izgovori *Allahu Ekber*, kada on i oni koji klanjaju za njim podižu glavu, pa ruke sa poda i ostaju sjediti.

Ovaj položaj sjedenja u namazu se naziva *džilsa*. Kod sjedenja u namazu, lijevo stopalo treba namjestiti horizontalno na podu i sjesti na njega, dok desno stopalo treba namjestiti okomito, sa prstima savijenim prema Ka'abi. Ruke treba spustiti na bedra sa prstima okrenutim prema Ka'abi, vrlo blizu koljena. U ovom položaju treba tiho izgovoriti slijedeće:

اَللّٰهُمَّ اغْفِرْ لِي وَارْحَمْنِي واهْدِنِي وَعَافِنِي وَارْفَعْنِي وَاجْبُرْنِي وَارْزُقْنِي.

Transkripcija: ALLAHUM-MAGFIRLI VERHAM-NI VEHDI-NI VE'AFI-NI VERFA'A-NI VEDŽ-BUR-NI VER-ZUK-NI.

Prevod: *»Gospodaru moj, oprosti mi i budi milostiv prema meni, uputi me i zaštiti me, uzdigni me i učini moje nedostatke manjim.*

Poslije *džilse*, Imam vodi na novu sedždu izgovarajući *Allahu Ekber*, i još jednom se tri ili više puta (obavezno neparan broj) izgovara: *Subhane Rabijel-Eala*.

Svaki *rek'at* ima dvije sedžde. Poslije druge sedžde je završen jedan *rek'at* namaza.

Poslije ponovnog izgovaranja *Allahu Ekber*, vraća se u stojeći položaj (stajanje u namazu), i započinje drugi *rek'at*, koji se klanja isto kao i prvi.

Medjutim, u drugom *rek'atu* se ne uči *tana* i *at'ta-vuz*, oni se uče samo u prvom *rek'atu* svakog namaza. Imam potom uči *Suru Fatiha*, onda neke ajete iz Kur'ana i završava *rek'at* na isti način kao i prvi. Poslije druge sedžde on sjede na isti način kao što je sjedio u položaju nazvanom *džilsa*. Ovo sjedenje, na kraju drugog *rek'ata* se naziva *ka'dah*.

Na ovom sjedenju se tiho uči *et-tehijjatu*, kako slijedi:

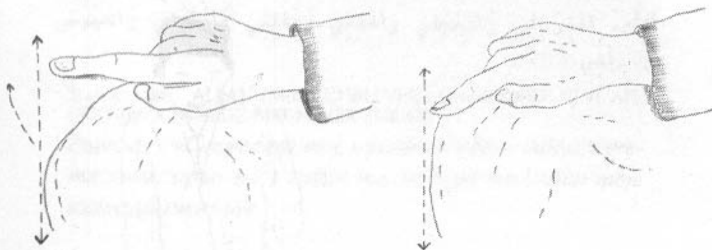
اَلتَّحيَّاتُ للّٰه وَالصَّلَوٰتُ وَالطَّيِّبٰتُ. السَّلاَمُ عَلَيكَ اَيُّهَا النَّبِيَّ وَرَحمَةُ اللّٰهَ وبَرَكَاتُهُ. اَلسَّلاَمُ عَلَينَا وَعَلى عبَاد اللّٰه الصّٰلِحِينَ. اَشهَدُ اَن لاَّ اِلٰهَ الاَّ اللّٰهُ وَاَشهَدُ اَنَّ مُحمَّدًا عَبدُهُ وَرَسُولُهُ.

Transkripcija: ET-TEHIJJATU LILLAHI VES-SALEVATU VET-TAJJIBATU, ES-SELAMU ALEJKE, EJJUHEN-NEBIJJU, VE RAHMETULLAHI VE BEREKATUHU; ES-SELAMU ALEJNA VE ALA IBADILLAHISSALIHIN! EŠHEDU EN LA ILAHE ILLELAH, VE EŠHEDU ENNE MUHAMMEDEN ABDUHU VE RESULUHU.

Prevod: *»Čast i slava pripada Allahu. Njega treba poštovati i Njemu se treba klanjati. Neka si spašen, o Božiji poslaniče, neka se na tebe izlije Božija milost i blagoslovi. Neka smo spašeni i mi i sve dobre sluge Allahove. Očitujem da nema drugog Boga, osim Allaha i očitujem da je Muhammed Njegov sluga i Njegov poslanik.«*

Treba napomenuti da kada se uči *Et-tevhijjatu*, i kada se izgovara *Ešhedu En La Ilahe Illelah*, kažiprst desne ruke treba ispružiti i držati ga ispruženog dok ne izgovorimo gore navedene riječi. To je zapisano u

Knjizi tradicija, da je Sveti Božiji poslanik, neka je mir i blagoslov Allaha nad njim, skupljao desnu šaku ostavljajući slobodnim palac i kažiprst. Ruku je držao na desnom koljenu i kada bi izgovarao *Ešhedu En La Ilahe Illelah*, pružao bi kažiprst desne ruke. Čim bi izgovorio navedeno, vraćao bi ruku u prvobitni položaj. Za to vrijeme prsti lijeve ruke stoje opruženi na lijevom koljenu.

Poslije *Et-tehijjatu*, Sveti Božiji poslanik, neka je mir i blagoslov Allaha nad njim, je učio *Durud* i još neke molitve su se učile tiho.

DURUD

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ كَمَا صَلَّيْتَ عَلَى اِبْرَاهِيمَ
وَعَلَى آلِ اِبراهيمَ اِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ. اَللّٰهُمَّ بَارِكْ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى
آلِ مُحَمَّدٍ كَمَا بَارَكْتَ عَلَى اِبْرَاهِيمَ وَعَلَى آلِ إبراهيم إِنَّكَ حَمِيدٌ
مَجِيدٌ.

Transkripcija: ALLAHUMME SALLI ALA MUHAMMEDIN VE ALA ALI MUHAMMED, KEMA SALLEJTE ALA IBRAHIME VE ALA ALI IBRAHIM, INNEKE HAMIDUN MEDŽID. ALLAHUME BARIK ALA MUHAMMEDIN VE ALA ALI MUHAMMED, KEMA BAREKTE ALA IBRAHIME VE ALA ALI IBRAHIM, INNEKE HAMIDUN MADŽID.

Prevod: *»Bože, Ti blagoslovi Muhammeda i narod Muhammedov, kao što si to učinio Ibrahimu i njegovom narodu. Ti si zaista hvaljen i slavljen! Bože, obaspi obiljem Muhammeda i narod Muhammedov, kao što si obasipao Ibrahima i njegov narod. Ti si zaista, hvaljen i slavljen!*

Poslije *duruda* se prouči jedna ili više kratkih dova. Navešćemo neke od njih:

رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَّفِي الآخِرَةِ حَسَنَةً وَّقِنَا عَذَابَ النَّارِ* (البقرة: ٢٠٢)

Transkripcija: RABBANA ATINA FIDDUNJA HASENETEN VE FIL 'AHIRETI I HASENETEN VEKINA 'AZABENNAR. (2:202)

Prevod: *»Gospodaru naš, daj nam dobro na ovom i na budućem svijetu, i sačuvaj nas džehenemske vatre.«*

رَبِّ اجْعَلْنِى مُقِيمَ الصَّلٰوةِ وَمِنْ ذُرِّيَتِي. رَبَّنَا وَتَقَبَّلْ دُعَاءِ* رَبَّنَا اغْفِرْ لِي وَلِوَالِدَيَّ وَلِلْمُؤْمِنِينَ يَوْمَ يَقُومُ الْحِسَابُ* (إبراهيم: ٤١ و٤٢)

Transkripcija: RABIDŽELNI MUKUMAS-SALATE VE MIN ZURRIJATI RABBENA VE TAKEBEL DOVA. (14:41–42)

Prevod: *»O Gospodaru, učini me redovnim u namazu i moju djecu takodje. Gospodaru naš, budi milostiv prema meni i prihvati moju molitvu.«*

اللّٰهُمَّ اِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْهَمِّ وَالْحُزْنِ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنَ الْعَجْزِ وَالْكَسلِ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنَ الْجُبْنِ وَالْبُخْلِ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنَ غَلَبَةِ الدَّيْنِ وَقَهْرِ الرِّجَالِ. (أبو داود، كتاب الصلٰوة، باب الاستصحاب)

Transkripcija: ALLAHUME INI EUZU BIKA MINEL HAMMI VEL HUZNI VE EUZU BIKA MINEL ADŽZI VEL KESLI VE EUZU BIKA MINEL DŽUBNI VEL BUHLI VE EUZU BIKA MIN HALABATID-DINI VE KAHRIR-REDŽAL: (Abu Daud, Kitab-us-Salat, Bab Alisiadah)

Prevod: *»O Allahu, tražim Tvoju zaštitu protiv problema i briga, tražim Tvoju zaštitu protiv bespomoćnosti i nesnalažljivosti, tražim Tvoju zaštitu protiv malodušnosti i škrtosti i tražim Tvoju zaštitu protiv duga i nasilja nad ljudima.*

اللّٰهُمَّ اِنِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي ظُلْمًا كَثِيرًا وَلاَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ الاَّ اَنْتَ. فَاغْفِرْ لِي مَغْفِرَةً مِنْ عِنْدِكَ وَارْحَمْنِي إِنَّكَ اَنْتَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ.

Transkripcija: ALLAHUME INNI ZALAMTU NEFSI ZULMAN KASIRAN VE LA JAGFERUZ-DUNUBA ILLA ANTA, FAGFIR LI MAGFIRATAN MIN'INDIKA VE ARHAMNI INNEKE ANTAL GAFURUR RAHIM.

Prevod: *»O Allahu bio sam nepravedan prema sebi i niko ne može nači razumjevanje za moje grijehe osim Tebe; zato mi oprosti sa svom Svojom Velikodušnosčú, i imaj milosti za mene. Sigurno, Ti opraštaš i Ti si Milostiv.«*

اَللّٰهُمَّ اِنِّي اَعُوذُ بِكَ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ، وَاَعُوذُ بِكَ مِنْ فِتْنَةِ الْمَسِيحِ
الدَّجَّالِ، وَاَعُوذُ بِكَ مِنْ فِتْنَةِ الْمَحْيَا وَفِتْنَةِ الْمَمَاتِ. اَللّٰهُمَّ اِنِّي
اَعُوذُ بِكَ مِنَ الْمَاْثَمِ وَالْمَغْرَمِ

Transkripcija: ALLAHUM-ME INNI EUZU BIKA MIN AZABIL-KABRI VE EUZU BIKA MIN FITNATIL-MASIHID DEDŽALI VE EUZU BIKA MIN FITNATIL MAHJA VE FITNATIL MAMATI. ALLAHUM-ME INNI EUZU BIKA MINEL MATHAMI VEL MAHRAMI. (Buhari, Kitabus-salat, Babud Dova qabalis-salam)

Prevod: *»O Allahu, tražim Tvoju zaštitu od kazne smrću, i tražim Tvoju zaštitu od dedžala, tvorca nereda i iskušenja, i tražim utočište kod Tebe od nesretnog života i smrti. O Allahu, tražim Tvoju zaštitu od grijeha i dugova.*

Pošto prouči jednu ili više od navedenih molitvi, Imam okreće glavu na desnu stranu i izgovara: *Esselamu Alejkum Ve Rahmetullahi* što znači: Neka te Allah spasi i neka bude Milostiv prema tebi. Onda okreće glavu na lijevu stranu i izgovara isto: Esselamu Alejkum Ve Rahmetullahi, i time označava kraj namaza. Oni koji klanjaju za njim urade isto.

Ako namaz koji se klanja ima više od dva *rek'ata*, dakle tri ili četiri, onda je sjedenje poslije drugog *rek'ata* kraće i uči se zaključno sa *Et-tehijjatu*. Onda Imam izgovara *Allahu Ekber*, čime označava kraj drugog *rek'ata* i početak trećeg, i zauzima položaj *kijam*-stajanje u namazu; treći *rek'at* se klanja isto kao i drugi. Svi koji klanjaju zajednički namaz, slijede Imama.

Ako namaz ima tri *rek'ata*, kao npr. *akšam-namaz*, onda poslije druge sedžde trećeg *rek'ata* Imam sjedi *kadah*, tiho uči *Et-tehija-tu*, durud i još neke molitve, izgovori *Esselamu Alejkum Ve Rahmetullah i* time završi namaz. Džematlije slijede njegove pokrete i uče isto.

Ako namaz ima četiri *rek'ata*, kao *podne, ikindija* i *jacija*-namaz, Imam ne ostaje na sjedenju *kadah* na kraju drugog *rek'ata*, već odmah ustaje na *kijam* (stajanje) četvrtog *rek'ata*. Samo poslije druge sedžde četvrtog *rek'ata*, Imam ostaje sjediti (*ka'dah* sjedenje). To je sjedenje koje se naziva poslednji *qa'dah*, kada se poslije *Et-tehijjatu* uči *Durud* i još neke sure. Namaz završava selamom, tj. izgovaranjem *Esselamu Alejkum Ve Rahmetullah i* okretanjem glave prvo na desnu pa onda na lijevu stranu, o čemu smo ranije već govorili.

Trebalo bi zapamtiti slijedeće:

1. Ako se radi o poslednjem sjedenju (*ka'dah*), uči se *Et-tehijjatu* i *Durud* i još neke sure, a ako nije

poslednje sjedenje (*ka'dah*) onda se uči samo *Et-tehijjatu*, izgovara *Allahu Ekber*, i odmah počinje slijedeći *rek'at*.

2. Ako se klanja namaz koji ima dva *rek'ata* onda je sjedenje (*ka'dah*) poslije drugog *rek'ata* i poslednje sjedenje (*ka'dah*).
3. Ako namaz ima tri *rek'ata*, onda je poslije trećeg *rek'ata* poslednje sjedenje (*ka'dah*).
4. Ako klanjamo namaz koji ima četiri *rek'ata*, onda je sjedenje (*ka'dah*) poslije četvrtog *rek'ata* poslednje sjedenje (*ka'dah*).

NAMAZ KOJI KLANJAMO SAMI

Čak iako namaz ne klanjamo u džematu (zajednički), već klanjamo sami, činimo to potpuno isto kao kada slijedimo Imama, osim onoga što Imam izgovara glasno. Kada sami klanjamo onda sve učimo tiho, bez podizanja glasa. Npr. Imam glasno uči *Suru Fatiha*, ili glasno izgovara *Allahu Ekber, Semi Allahu limen hamideh* i *Esselamu alejkum*, a mi učimo sve to, samo tiho.

ZAJEDNIČKI NAMAZ (NAMAZ U DŽEMATU)

Od svakog Muslimana se zahtijeva da *farze* namaza klanja u džematu (zajednički). Džamije su i sagradjene da bi se klanjalo zajednički. Hadis kaže da je namaz koji se klanja u džematu dvadeset-sedam puta bolji od namaza koji se klanja pojedinačno.

Imama treba da izabere džemat, vodeći računa da je najbolje obrazovan, da je pobožna osoba i da najbolje uči Kur'an. Imama takodje može odrediti *Halifa*, ukoliko postoji kao regularni vjerski vodja. Bez obzira da li je izabran ili odredjen, mora ga se slijediti, čak i ako neko misli da osoba koja obavlja zadaću Imama nije dostojna toga. Za one koji sumnjaju u ispravnost izbora Imama će biti veoma korisno uputstvo koje je dao Sveti Božiji poslanik, neka je mir i blagoslov Allaha nad njim:

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: الصَّلٰوةُ الْمَكْتُوبَةُ وَاجِبَةٌ خَلْفَ كُلِّ مُسْلِمٍ. بَارًّا كَانَ أَوْ فَاجِرًا وَإِنْ عَمِلَ الْكَبَائِرَ. (سُنَن أَبو داود، الجزء الأَوّل، كتاب الصلٰوة)

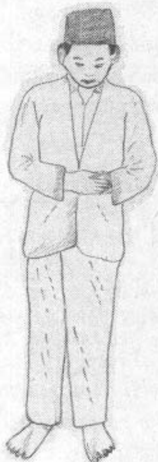
Transkripcija: ABU HUREJRAH KUALA: KUALA RESULULLAH SALLALLAHU ALEJHI VE SELLAM: ES-SALATU MAKTUBATU VADŽIBATUN HALFA KULLI MUSLIMIN, BARAN KANA AUV FADŽIRAN VE IN AMILAL KABEIR. (Sunan Abu Dawood, Al-juz-ul-Awwal, Kitabus Salat, Bab Imamat-al-Barri wal Faajir.)

Prevod: *»Hazret Abu Hurejrah, neka je mir nad njim, je ispričao da je Sveti Božiji poslanik, neka je mir i blagoslov Allaha nad njim, rekao: Klanjati farz namaza iza bilo*

kojeg muslimanskog Imama je obaveza, bez obzira da li je on pobožna osoba ili grešnik, čak i ako se kompromitovao teškim grijehom.«

Ako se u vrijeme namaza, dva ili tri Muslimana nadju zajedno na mjestu koje je udaljeno od najbliže džamije, nije im dozvoljeno da *farze* namaza klanjaju pojedinačno, već se od njih traži da to obave zajedno. Kada se samo dva Muslimana nadju zajedno, jedan od njih će voditi namaz. Oni stoje paralelno jedan sa drugim, ali tako da druga osoba stoji sa desne strane Imama.

Kada čovjek klanja namaz kod kuće, a ženski član porodice želi da mu se pridruži, stat će sa njegove lijeve strane.

U slučaju kada dva muškarca klanjaju namaz zajedno, i pristigne još ljudi, onda bi se oni trebali poredati u red ali tako da Imam ostane u sredini. U normalnim slučajevima, kada tri ili više Muslimana klanja zajedno, Imam treba da stoji ispred svih sa licem okrenutim prema Ka'abi. U izuzetnim situacijama, Imam takodje može stajati u sredini prvog reda zajedno sa ostalima. Prema učenjima nekih škola, u poslednjem redu iza Imama bi trebale biti najmanje dvije osobe. Ove škole čak dozvoljavaju obazrivo premještanje iz poslednjeg reda da bi se napravio novi red sa dvije osobe umjesto jedne. Ostale škole ne prihvataju ovo, ne samo zbog toga što to ometa onoga koji treba da se premjesti iz reda u red, već i zbog toga što ometa one koji su već počeli klanjati.

NEKOLIKO DRUGHI NAPOMENA KOJE TREBA ZAPAITITI

1. Prema kazivanju Svetog Božijeg poslanika, neka je mir i Božiji blagoslov nad njim, bolje su nagradjene džematlije u prvom redu nego oni u zadnjim redovima, zato što se oni koji su došli ranije, dok čekaju početak namaza, neprestano sjećaju Svemogućeg Boga, tj. oni su cijelo to vrijeme bliže Allahu dž.š. nego oni koji dodju kasno. Dalje, Sveti Božiji poslanik, neka je mir i blagoslov

Allaha nad njim, je uputio na to da ne treba počinjati sa formiranjem novog reda (safa) dok prethodni nije popunjen. Jasno je dakle, da će oni koji dodju ranije, zauzmu prvi red (saf) i provedu više vremena sjećajući se Svemogućeg Boga, biti više nagradjeni nego oni koji dodju kada se uči *Tekbir* ili čak i kasnije. To su oni koji zauzimaju zadnje redove (safove).

2. Ako je namaz već počeo, oni koji su zakasnili trebaju da se pridruže džematu i počnu klanjati od onog dijela na koji su stigli. Npr. ako su stigli na kijam (stajanje), počeće svoj namaz stajanjem, ako su stigli kada džemat klanja sedždu i oni će početi namaz odatle.

   Kada Imam *preselami*, tj. završi namaz riječima *Esselamu Alejkum ve Rahmetullah*, okrene glavu prvo na desnu pa onda na lijevu stranu, onda će osoba koja je zakasnila, ustati na kijam (stajanje u namazu) i naklanjati sama propušteno.

3. *Namaz* čine dijelovi namaza. Svaki dio se zove *rek'at*. Imaju namazi koje čine dva, tri ili četiri *rek'ata farza* ili obaveznog dijela namaza.

   Svaki dio ili *rek'at* čine slijedeći neophodni dijelovi:

   a) Stajanje u namazu koje se naziva *kijam*.
   b) Pregibanje u namazu sa rukama na koljenima koje se naziva *ruku*.
   c) Položaj kada ponovo stojimo sa rukama niz tijelo koji se naziva *kauma*.

d) Padanje ničice na koljena što se naziva *sedžda*. Jedan *rek'at* ima dvije sedžde.
e) *Džilsa*: sjedenje izmedju dvije sedžde.
f) Ka'dah: Sjedenje poslije druge sedžde.

Ako se neko pridruži džematu prije ili za vrijeme *ruku* (pregibanje) smatra se da je klanjao taj *rek'at*, i ne mora ga klanjati ponovo na kraju namaza. Ali, ako je zakasnio na oba početna dijela, stajanje (*kijam*) i pregibanje (*ruku*), i pridružio se džematu kasnije, onda čitav *rek'at* mora klanjati ponovo kada Imam preselami.

4. Ako je zajednički namaz, počeo, ne treba počinjati sa *sunetima* i *nafilom*. Ako je neko već počeo sa *sunetima* kada Imam započne namaz odmah treba prekinuti i pridružiti se džematu. Ali ako misli da neće mnogo propustiti od zajedničkog *rek'ata*, onda može završiti započete *sunete* ili *nafilu*, i onda se pridružiti džematu.
5. Džematlijama je zabranjeno da trče i priključuju se zajedničkom namazu koji je već počeo.
6. U zajedničkom namazu žene uvijek treba da stoje u redovima (safovima) iza muškaraca. To im omogućava potpunu slobodu u obavljanju namaza i sprječava njihovu zbunjenost zbog prisustva muškaraca. Naravno, mnogo je poželjnije da imaju odvojeni dijelovi za žene. Žene takodje ne mogu voditi namaz u kome klanjaju muškarci. One mogu voditi namaz u kome su samo žene. Takodje mogu voditi namaz u kome ima djece oba pola, ali

ne mogu namaz koji klanjaju odrasli muškarci.

7. Žene u svom zajedničkom namazu ne moraju učiti *Ezan*. Žena Imam stoji u sredini prvog reda (safa), a ne ispred džemata kao u slučaju muškaraca.
8. Ako Imam, dok vodi namaz, napravi grešku, primjenit će se jedan od slijedecíh metoda da ga se upozori:
   a) Ako je pogrešno proučio Kur'an ili zaboravio neko aje iz Kur'ana, neko iz džemata, ko zna učiti, će upozoriti Imama na grešku na taj način što će sam, tačno i razgovjetno proučiti.
   b) Ako Imam učini neku drugu grešku, neko od onih koji klanjaju za njim će ga opomenuti na taj način što će izgovoriti ›*Subhanallah*‹. ›*Subhanallah*‹ znači: ›samo Allah ne griješi‹. To je za Imama znak da je pogrješio i da bi ispravio grešku, mora klanjati dvije dodatne sedžde prije nego što preselami, tj. prije nego što okrene glavu na desnu, pa onda na lijevu stranu izgovarajući *Esselamu alejkum ve rahmetullah*. Ukoliko Imam ne ispravi učinjenu grešku, džemat, bez obzira, ima da ga slijedi. Niko nema pravo da klanja drugačije od Imama dok traje namaz. Medjutim, kada se namaz završi, Imama treba opomenuti da je napravio grešku, i on bi onda trebalo da pozove džemat da klanjaju dvije dodatne sedžde na ime iseravljanja učinjene greške. Ovo se zove *sehvi-sedžda*, ili padanje ničice, na koljena, radi ispravljanja greške.

9. Ako žena hoće da opomene Imama da je napravio grešku, ona treba pljesnuti rukama. Ženama nije dozvoljeno da Imamu skrenu pažnju na učinjenu grešku glasnim izgovaranjem ›*Subhanalla*‹. Zvuk pljeska rukama, od strane neke žene u džematu, je poruka Imamu da je napravio grešku. Ukoliko žena Imam vodi namaz, onda je one koje je slijede u namazu mogu opomenuti glasnim učenjem dijela Kur'ana u kome je napravljena greška ili izgovaranjem ›*Subhanallah*‹, ukoliko priroda greške to zahtjeva.
10. Imam ne bi trebalo da produžava zajednički namaz toliko da se džematlije umore. On mora imati na umu da izmedju džematlija ima starih, bolesnih ill nejakih, kao i da ima onih koji poslije namaza moraju završavati i druge poslove.

SPOMINJANJE ALLAHA DŽ. Š. PO ZAVRŠETKU NAMAZA

Po završetku *namaza*, nastavljamo, još na kratko, spominjati Allaha dž.š. učeći *tespih* i *tahmid*. Ovo proističe iz eksplicitne upute date u Časnom Kur'anu. Allah dž.š. u suri 4, aje 104 kaže:

فَإِذَا قَضَيْتُمُ الصَّلٰوةَ فَاذْكُرُوا اللّٰهَ

»I kada ste završili namaz spominjite Allaha.«

To je takodje utvrdjeno praksom Svetog Božijeg poslanika Islama, neka je mir i blagoslov Allaha nad njim. Hazreti Ajša, neka je Allah zadovoljan s njom, priča da je Sveti Božiji poslanik, neka je mir i blagoslov Allaha nad njim, po završetku svog namaza nastavljao sjediti dovoljno dugo da prouči slijedeće:

اَللّٰهُمَّ اَنْتَ السَّلَامُ وَمِنْكَ السَّلَامُ تَبَارَكْتَ

يَا ذَا الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ۔

»O, Gospodaru naš, obdari nas mirom. A pravi mir dolazi samo od Tebe. Blagoslovi nas, o Gospodaru Veličanstvenosti i Darežljivosti.«

(Sahih Muslim, Kitab-ul-Masajid wa mawazi-us-Salata, Bab Istihbab-uz-Zikr ba'd-is-Salat)

U Knjigama tradicija je takodje ispričano da je Sveti Božiji poslanik, neka je mir i blagoslov Allaha nad njim, u nekim slučajevima znao sjediti izmedju svojih sljedbenika, podići ruke i moliti se za one koji su ga zamolili da se za njih pomoli.

Medjutim, kao što je evidentno iz onoga što je Hazreti Ajša, neka je Allah zadovoljan s njom, ispričala, nije bila uobičajena praksa da Sveti Božiji poslanik, neka je mir i blagoslov Allaha nad njim, podiže ruke na tihu molitvu po završetku svog *namaza*. Ove izuzetne situacije, o kojima je ispričano u nekim tradicijama, su se pogrešno generalizovale. Kao rezultat toga se dogadja da izvjesne sekte u Islamu, primjenjuju to kao normalnu praksu – *sunet*, dok

ustvari, prema kazivanju Svetog Božijeg poslaniku, neka ie mir i blagoslov Allaha nad njim, to nije bila njegova uobičajena praksa.

Ahmedija muslimanski džemat zastupa stanovište da podizanje *ruku* na molitvu po završetku *namaza* nije bila uobičajena praksa Svetog Božijeg poslanika, neka je mir i blagoslov Allaha nad njim. Njegova praksa je bila sjediti izvjesno vrijeme poslije *namaza* sjećajući se Allaha i učiti bez podizanja ruku.

Poslije namaza, Sveti Božiji poslanik , neka je mir i blagoslov Allaha nad njim, je običavao učiti slijedeće:

لَا اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ.

Transkripcija: LA ILAHE ILLELLAHU VAHDEHU LA ŠERIKE LEH, LEHUL-MULKU VE LEHUL-HAMDU VE HUVE ALLA KULLI ŠEJ'IN KADIR.

Prevod: *»Nema drugog Boga osim Allaha. On je sam i nema partnera. Sva slava i hvala pripada samo Njemu, i On je potpuni Gospodar svega što postoji.«*

اَللّٰهُمَّ اَعِنِّى عَلٰى ذِكْرِكَ وَشُكْرِكَ وَحُسْنِ عِبَادَتِكَ.

Transkripcija: ALLAHUME A'INNI ALA ZIK'RIKA VE ŠUK'RIKA VE HUSNI IBATDETIKA. (Sunan Abu Daud)

Prevod: *»O moj Gospodaru, pomozi mi da Te se pravilno sjećam, da Te pravilno spominjem i da Ti se zahvaljujem. Pomozi mi da moje klanjanje Tebi bude na najbolji mogući način.«*

سُبْحَانَ رَبِّكَ رَبِّ الْعِزَّةِ عَمَّا يَصِفُونَ وَسَلاَمٌ عَلَى الْمُرْسَلِيْنَ والْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعالَمِيْنَ

Transkripcija: SUBHANE RABBIKE RABBIL IZZETI 'AMMA JESIFUN VE SELAMUN 'ALLEL MURSELIN VEL HAMDULILLAHI RABBIL 'ALEMIN. (Tirmidhi, Kitab-us-Salat, Bab bil-qauli iza salama)

Prevod: *»Gospodar naš je Sveti, i čist je od svih optužbi koje se izriču protiv Njega (koje govore nevjernici), i On je Uzvišeni. Neka Allahov blagoslov bude nad svim poslanicima. Sva hvala pripada zaista samo Allahu, Nosiocu svih svjetova.«*

Na zahtjev nekih ashaba, Sveti Božiji poslanik, neka je mir i blagoslov Allaha nad njim, je takodje propisao da se poslije namaza uči niže navedeno, a u cilju veličanja Allaha dž. š. U nekim muslimanskim zajednicama, to je postala redovna praksa. No, treba zapamtiti da to nije bila njegova redovna praksa. Znači, nije neophodno da se to uči poslije redovnih namaza u džamiji.

a) *›Subhanallah‹* – Slava Allahu, bezgrešnom. Proučiti 33 puta.
b) *›El-Hamdu Llillah‹* – Hvala Bogu. Proučiti 33 puta.
c) *›Allahu Ekber‹* – Allah je Najveći. Proučiti 33 puta.

VRSTE NAMAZA I BROJ REK'ATA

Dijelovi namaza su:

1. *Farz* 2. *Vadžib* 3. *Sunet* 4. *Nafila*

Namaski farzi

Farz je arapska riječ koja znači obavezan. Imamo pet obaveznih namaza svaki dan:

Namaz	Broj rek'ata
Sabah	2
Podne	4
Ikindija	4
Akšam	3
Jacija	4

Griieh je namjerno ne klanjati namaske *farze*, ali ako je neko zaboravio ili nije klanjao iz opravdanih razloga, grešku može ispraviti ako klanja propušteno čim se sjeti ili kada god je u mogućnosti.

Namaski vadžibi

Namaskim *vadžibima* (neophodnim) se smatra slijedece:

1. Tri *rek'ata Vitr*-namaza

2. Dva *rek'ata* Ramazanskog *Bajram*-namaza i dva *rek'ata* Kurbanskog *Bajram*-namaza.
3. Dva *rek'ata* kada se obavlja *tavaf* (hodočastiti Ka'bu).

Ako se namjerno propusti neki od ovih namaza, smatra se da je učinjen grijeh. Medjutim, ako se propusti nenamjerno, npr. zaboravi se, ne treba se ostavljati na *kaza*. *Kaza* znači naklanjavanje propuštenih namaza.

Namaski suneti

Sveti Božiji poslanik, neka je mir i blagoslov Allaha nad njim, je klanjao ekstra *rek'ate* namaza kao dodatak *farzima*. To se zove namaski *suneti*. Sve škole smatraju obaveznim klanjanje *suneta*. Namjerno zanemarivanje suneta je pokudno kod Allaha dž. š.

Suneti su:

1. Dva *rek'ata* prije *farza* sabah namaza; Ali, ukoliko se neko pridruži džematu (zajedničkom namazu) a da prije toga nije klanjao *sunete* sabah namaza, može ih klanjati poslije *farza*.
2. Četiri *rek'ata* prije i dva *rek'ata* poslije *farza* podne namaza. Ukoliko neko iz opravdanih razloga nije klanjao četiri *rek'ata suneta* prije zajedničkog klanjanja *farza*, može ih klanjati poslije.

Napomena: Ahmedi Muslimani, koji najčešće slijede Hanafi školu, klanjaju četiri *rek'ata suneta* prije *farza podne* namaza, i dva *rek'ata suneta* poslije *farza podne* namaza. Medjutim, neki drugi Muslimani klanjaju cetiri *rek'ata suneta* prije i četiri *rek'ata suneta* poslije *farza podne* namaza.

3. Dva *rek'ata* poslije *farza akšam* namaza.
4. Dva *rek'ata* poslije *farza jacije* namaza.

Navafil (nafila) namaz

Muslimani često klanjaju dodatne *rek'ate* namaza, nezavisno od *rek'ata farza* i *suneta*. Oni se zovu *Navafil* ili *nafila*.

Oni se zovu dobrovoljni ili rek'ati po izboru. Oni koji dobrovoljno klanjaju *nafila rek'ate* su od Allaha dž. š. nagradjeni.

Nafila rek'ati su kako slijedi:

1. Osam *rek'ata tahadzud* namaza.
2. Dva *rek'ata* na kraju *podne* namaza, dakle poslije dva *rek'ata suneta*.
3. Četiri *rek'ata* prije *farza ikindija* namaza.
4. Dva *rek'ata* poslije dva *rek'ata suneta akšam* na maza.
5. Četiri *rek'ata išrak* namaza.
6. Dva *rek'ata* kada se udje u džamiju.
7. Dva *rek'ata* kada tražimo blagoslov od Svemogućeg Boga.

8. Dva *rek'ata hadžet* namaza.
9. Dva *rek'ata* kao namaz zahvalnosti.

Postoje još neke situacije kada se klanja *nafila*, a koje su spomenute kasnije u ovoj knjizi.

Svako može klanjati *nafila* namaza koliko želi, samo je važno da se ne klanja u vrijeme zabranjeno za klanjanje. Npr. ne treba ih klanjati izmedju *ikindije* i *akšam* namaza. *Nafila* namaze je bolje klanjati kod kuće nego u džamiji osim one koji su spomenuti da se klanjaju u džamiji. No, to je stvar ličnog izbora i tu nema prisile.

Džuma namaz

Džuma namaz ili namaz petkom se klanja zajednički (u džematu). Klanja se u vrijeme *podne* namaza. Svakog petka, Muslimani se trebaju okupati, obući najbolju odjeću, namirisati se i otići u džamiju na *džuma* namaz. Časni Kur'an i *Sunet* govore o uzvišenosti *džuma* namaza. Muslimana koji provede petak, spominjući Svemogućeg Boga, ponizno se moleći svom Gospodaru, Allah dž. š. će obilno nagraditi.

Džuma namaz je takodje mogućnost okupljanja Muslimana čitavog mjesta ili grada. U velikim gradovima, džuma namaz se može klanjati na više mjesta, prema mogućnostima zajednice Muslimana. To im

daje mogućnost da se sretnu, da razgovaraju i rješavaju kako individualne tako i probleme zajednice. Sastajanjem jednom u sedmici, postiže se jedinstvo, kooperacija i zajedništvo izmedju Muslimana. *Džuma* namaz je takodje demonstracija islamskog jedinstva.

Džuma namaz daje mogućnost Imamu da sve Muslimane savjetuje o važnim stvarima sa kojima se susreću. Hutba (predavanje) koje Imam održi,im pojašnjava islamsko učenje. *Džuma* namaz je obavezan namaz za svakog odraslog muškarca Muslimana. Medjutim, žene, oni koji su bolesni ili nesposobni, koji su na putu, su oslobodjeni klanjanja *džuma* namaza u džamiji. Oni se mogu pridružiti namazu ako žele, ali ako ne mogu klanjati *džuma* namaz, onda su umjesto džume dužni klanjati *podne* namaz s obzirom da se *džuma* namaz klanja u vrijeme *podne* namaza.

Za *džuma* namaz imaju dva *ezana*. Prvi se uči kada sunce počne padati, a drugi kada Imam ustane ispred džemata da održi hutbu (predavanje).

Hutba se sastoji iz dva dijela. U prvom dijelu, poslije učenja *Attavuza* i *Sure Fatiha,* Imam savjetuje prisutne da uvijek budu na Allahovom putu. Takodje im govori o njihovim dužnostima kako bi postali dobri Muslimani. Tema predavanja može biti sve ono što je od važnosti za Muslimane. Ovaj dio hutbe se može održati na bilo kom jeziku.

Poslije prvog dijela hutbe Imam nakratko sjeda,

potom ponovo ustaje i započinje drugi dio, koji je na arapskom jeziku, kako slijedi:

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ نَحْمَدُهُ وَنَسْتَعِينُهُ وَنَسْتَغْفِرُهُ وَنُؤْمِنُ بِهِ وَنَتَوَكَّلُ عَلَيْهِ.
وَنَعُوذُ بِاللّٰهِ مِنْ شُرُورِ اَنْفُسِنَا وَمِنْ سَيِّئَاتِ اَعْمَالِنَا. مَنْ يَهْدِهِ
اللّٰهُ فَلَا مُضِلَّ لَهُ، وَمَنْ يُضْلِلْهُ فَلَا هَادِيَ لَهُ، وَنَشْهَدُ اَنْ لَا اِلٰهَ اِلَّا
اللّٰهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، وَنَشْهَدُ اَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ. عِبَادَ
اللّٰهِ رَحِمَكُمُ اللّٰهُ. اِنَّ اللّٰهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالْاِحْسَانِ وَاِيتَاءِ ذِي
الْقُرْبٰى، وَيَنْهٰى عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ وَالْبَغْيِ، يَعِظُكُمْ لَعَلَّكُمْ
تَذَكَّرُونَ. اُذْكُرُوا اللّٰهَ يَذْكُرْكُمْ وَادْعُوهُ يَسْتَجِبْ لَكُمْ وَلَذِكْرُ اللّٰهِ
اَكْبَرُ.

Transkripcija: ELHAMDU LILLAHI NAHMADUHU VE NESREINNUHU VE NESTAGFIRUHU VE NUMINU BEHI VE NATAVEKELU ALEJHI, VE NEUZU BILLAHI MIN ŠERURI ANFUSINE, VE MIN ŠEJI-ATE AMALENA, MAN-JAHDIHI-LLAHU FALA MOZEL-LAHU, VE MAN JUZHILHO FALA HADEJALLAHU. VEN EŠHEDU ALEJILAHE ILLALLAHU VAHDAHU LA SERIKE LAHU VEN EŠHEDU ENE MUHAMMEDEN ABDUHU VE RESULLUHU. IBADALLAH! RAHIMAKU-MULLAH! INNALLAHA JAMORO BIL-ADLE VEL-IHSANI VE ITAIZIL-KURBA VE JENHA ANIL-FAHSAI, VEL MUNKARE, VEL BAGHJE, JA EUZUKUM LA'ALLAKUM TAZAKARUN. UZKURRULLAH JAZ-KURKUM VEDUHU JASTADZIB LAKUM, VELA ZIKRULLAHI EKBER.

Prevod: *»Sva slava pripada Allahu. Pozivamo Ga, ponizno Ga molimo za pomoć i tražimo Njegovu zaštitu; uzdamo se samo u Njega i tražimo Njegovu zaštitu od zla i nesreće naših duša i od loših djela. On svakoga vodi na pravi put, a Njega niko ne može zavesti; i svako za koga On očituje da je zaveden neka zna da ga niko ne može vratiti na pravi put. I svjedočimo da niko nije vrijedan obožavanja osim Allaha. On je jedan i nema partnera. Svjedočimo da je Muhammed njegov sluga i poslanik. O Allahove sluge, neka je Allah milostiv prema vama.*

Zaista, Allah vam naredjuje da radite po zakonu, da blagodeti dijelite izmedju sebe, i da činite dobro drugima, kao što činite rodbini, i zabranjuje zlo koje pripada vama samima i zla koja vrijedjaju druge, i zabranjuje odbojnost prema zakonitim vlastima. On vas opominje da ne budete nerazumni. Spominjite Allaha; On će takodje spominjati vas. Pozovite Ga i On će odgovoriti na vaš poziv. I zaista, spominjanje Boga je najveća vrlina.«

Od Muslimana se traži da hutbu slušaju pažljivo. Bilo kakav razgovor za vrijeme predavanja je zabranjen. Pošto je drugi dio hutbe završen, prouči se *ikamet*, i onda se klanjaju dva *rek'ata džuma* namaza.

Sveti Božiji poslanik Islama, neka je mir i blagoslov Allaha nad njim, nije odobravao da se prisutni izmedju sebe opominju da prestanu pričati dok traje hutba. U neizbježnim situacijama se može učiniti gest rukom ili prstom da se nekoga opomene da prestane pričati. U slučaju da Imam za vrijeme hutbe nešto upita, treba mu odgovoriti.

Poželjno je da osoba koja drži hutbu, vodi *džuma* namaz. Imam treba glasno da prouči *Suru Fatiha* i još neke sure iz Časnog Kur'ana za vrijsme *džuma* namaza.

Prije i poslije *džuma* namaza se može klanjati po četiri *rek'ata suneta*, ali su dozvoljena i dva *rek'ata suneta* (umjesto četiri) poslije džumanskih *farza*, što je spomenuto u poznatoj knjizi Tradicija nazvanoj ›Sunan Abu Daud‹ (Kitab-us-Salaat bab Assalaat ba ad al Jumma wa sharah Alsunnat, vol. 3, str. 449).

Dva *rek'ata suneta* prije *farza* su obaveza i ne trebaju se ispustiti ni na putu.

Osoba koja dodje u džamiju za vrijeme trajanja hutbe, ne treba preskakati one koji već sjede i slušaju, da bi prošla u prednje redove, već ako želi može brzo klanjati dva *rek'ata suneta* dok traje hutba. Ako neko zakasni i na džuma namaz, i stigne u džamiju na poslednjem sjedenju (*ka'dah*), sačekaće da se namaz završi, a onda cé sam klanjati. Medjutim, ako neko potpuno zakasni na *džuma* namaz, onda će umjesto džume klanjati *podne* namaz.

RAMAZANSKI I KURBAN BAJRAM

U godini imaju dva *Bajrama*. Jedan je *Ramazanski Bajram*, a drugi, koji je deset (10) sedmica kasnije, *Kurban Bajram*.

Ramazanski Bajram (*Idul-Fitr*) se slavi na kraju mjeseca Ramazana, mjeseca posta. Toga dana se Muslimani vesele što su ispunili svoju obavezu posta.

Kurban Bajram (*Idul-Adha*) se slavi desetog dana mjeseca *Zil-hidže*, i time izražavamo pokornost Hazret Ibrahimu i njegovom sinu Hazret Ismailu, neka je mir nad njima. Allah dž.š. je prihvatio odanost i pokornost obojice i naredio da se umjesto Hazret Ismaila, neka je mir nad njim, žrtvuje jagnje. Muslimani koji hodočaste Mekku, tj. idu na *Hadž*, čine to na *Kurban Bajram*, slijedeći primjer Poslanika – Ibrahima, neka je mir nad njim. Ovaj čin žrtvovanja životinja je prihvaćen od Muslimana širom svijeta.

Svi Muslimani, muškarci, žene i djeca, se pridružuju zajedničkom klanjanju dva *rek'ata* u slučaju oba *Bajrama*, i to ako je moguće na otvorenom, izvan sela i gradova.

Na dan *Bajrama*, rano ujutro, i mladi i stari Muslimani, poslije kupanja oblače najbolju odjeću. Naročito djeca, oblače sve novo. I muškarci i žene se

naparfemišu, kao što je bila praksa Svetog Božijeg poslanika, neka je mir i blagoslov Allaha nad njim, da se parfemiše u takvim prilikama. U muslimanskim kućama se u dane *Bajrama* priprema naročita hrana.

U slučaju *Ramazanskog Bajrama*, prije *Bajram* namaza se trebaju dati *Vitre*. *Vitre* se daju siromašnim, kako bi se i oni mogli pridružiti svečanosti *Bajrama*. *Vitre* se trebaju dati za svakog člana porodice u iznosu koji je utvrdjen za tu godinu. *Vitre* se daju i za djecu, čak i za tek rodjene bebe.

Prije odlaska na mjesto gdje će se klanjati *Bajram* namaz, treba obavezno doručkovati. U slučaju *Kurban Bajrama*, medjutim, doručkovati treba poslije *Bajram* namaza. Za one koji kolju Kurban je bolje da se taj dan omrse jelom koje je spremljeno od mesa životinje koju su zaklali.

Kao što je bila praksa Svetog Božijeg poslanika, Muslimani idu na *Bajram* namaz jednim putem a vraćaju se drugim.

Bajram namaz se klanja prije podne. Uvijek se, kao i džuma, klanja u džematu (zajednički). *Bajram* namaz se ne najavljuje *Ezanom* ili *Ikametom*.

Na prvom *rek'atu Bajram* namaza, poslije učenja početnog *tekbira* (*Tekbir Tahrima*) i *Tana*, ali prije *Atta'-avuza*, Imam podiže ruke do ušiju glasno izgovarajući sedam puta *Allahu Ekber*, svaki put spuštajući ruke. Poslije sedmog puta stavlja ruke u normalan položaj i počinje namaz. Džematlije takodje podižu

ruke do ušiju izgovarajući *Allahu Ekber*, ali tiho, i svaki put ih spuštaju kao i Imam. U drugom *rek'atu* ima pet *tekbira*, ruke se svaki put podižu, izgovara se *Allahu Ekber*, i zatim spuštaju.

Na kraju drugog *rek'ata*, pošto se prouči *Et-tehijatu* i *Durud* i neke od propisanih sura, Imam okreće glavu na desnu stranu izgovarajući *Esselamu Alejkum Ve Rahmatullah*, potom na lijevu stranu izgovarajući isto i time označava kraj namaza.

Poslije *Bajram* namaza, Imam će održati hutbu (vaz, predavanje), kao i na *džuma* namazu. *Bajramska* hutba se sastoji iz dva dijela.

Treba zapamtiti da hutba koja se drži na *džumi, prethodi namazu, dok se bajramska* hutba drži poslije namaza.

Poslije dva *rek'ata Kurban-bajramskog* namaza se glasno uči slijedeće:

اللهُ أَكْبَرُ اللهُ أَكْبَرُ. لاَ إِلٰهَ إِلاَّ اللهُ وَاللهُ أَكْبَرُ اللهُ أَكْبَرُ وَلِلّٰهِ الْحَمْدُ

Transkripcija: ALLAHU EKBER, ALLAHU EKBER; LA ILLAHE ILLELLAHU VALLAHU EKBER; ALLAHU EKBER VE LILLAHIL-HAMD.

Prevod: *»Allah je Najveći, Allah je Najveći. Nema drugog Boga osim Allaha; Allah je Najveći i sva Slava pripada Njemu.«*

Gore navedeno se glasno uči poslije svih *farza* koji se klanjaju zajednički, u periodu od *sabah* namaza 9. *Zil-hidža* do *ikindije* namaza 13. *Zil-hidža*.

Napomena: Učeći gore navedeno, na putu do mjesta gdje će se klanjati *Bajram* namaz, kao i na povratku, slijedimo praksu Svetog Božijeg poslanika, neka je mir i blagoslov Allaha nad njim.

Salat Ul Fitr (Vitr Namaz)

Vitr znači dodatan, prigodan. Ovaj namaz ima tri *rek'ata*. Klanja se poslije *jacija* namaza. U ovim *rek'atima* bi trebalo proučiti *Sure Eala, kafirun* i *ihlas*, medjutim to nije neophodno. Može se proučiti bilo koja sura ili aje iz Kur'ana. Na trećem *rek'atu*, poslije *ruku*, treba proučiti *Kunut-dovu*, kako slijedi:

اَللّٰهُمَّ اِنَّا نَسْتَعِينُكَ وَنَسْتَغْفِرُكَ وَنُؤْمِنُ بِكَ وَنَتَوَكَّلُ عَلَيْكَ وَنُثْنِي
عَلَيْكَ اَلْخَيْرَ كُلَّهُ. نَشْكُرُكَ وَلاَ نَكْفُرُكَ وَنَخْلَعُ وَنَتْرُكُ مَنْ يَفْجُرُكَ.
اَللّٰهُمَّ اِيَّاكَ نَعْبُدُ وَلَكَ نُصَلِّي وَنَسْجُدُ، وَاِلَيْكَ نَسْعَى وَنَحْفِدُ. نَرْجُو
رَحْمَتَكَ وَنَخْشَى عَذَابَكَ اِنَّ عَذَابَكَ بِالْكُفَّارِ مُلْحِقٌ.

Transkripcija: ALLAHUMME INNA NESTE'INUKE, VE NESTAGFIRUKE, VE NESTEHDIKE, VE NU'MINU BIKE, VE NETUBU ILEJKE, VE NETEVEKKELU ALEJKE , VE NUSNI ALEJKEL-HAJRE KULLEHU, NESKURUKE VE LA NEKFURUKE, VE NAHLE'U VE NETRUKU MEN JEFDŽURUK.

ALLAHUMME, IJJAKE NA'BUDU, VE LEKE NUSALLI, VE NESDŽUDU, VE ILEJKE NES'A VE NAHFIDU, NERDŽU RAHMETEKE VE NAHSA AZABEK; INNE AZABEKE BIL-KUFFARI MULHIK.

Prevod: *»O Allahu, mi samo od Tebe pomoći i zaštitu tražimo. Mi samo Tebi vjerujemo, i u Tebe se pouzdajemo. Tebe hvalimo na najbolji način, i samo se Tebi zahvaljujemo na Tvojim blagodatima. I nismo prema Tebi nezah-*

valni. Mi odbacujemo onoga ko griješi prema Tebi.

O Allahu, mi samo Tebe obožavamo, Tebi se klanjamo, Tebi žrurimo i Tebi služimo. Nadamo se Tvojoj milosti, a bojimo se Tvoje kazne. Tvoja će kazna zaista stići nevjernike.«

SASTAVNI DIJELOVI NAMAZA

Dijelovi namaza su podijeljeni (kategorisani) prema njihovoj važnosti.

Farz - obavezni dio namaza

Obavezan dio namaza, bez koga namaz ne bi imao svoju vrijednost je *Farz* (فرض).

Ako se *farz*, kao konstitutivni dio namaza ne klanja, onda namaz postaje ništavan. Medjutim, ako neko potpuno zaboravi da klanja *farze*, to će biti primljeno kod Allaha dž. š. Dalje, ako neko zaboravi da klanja *farze* kada za njih dodje vrijeme, pa se naknadno, za vrijeme namaza sjeti, ili ga neko podsjeti, onda treba klanjati *sehvi-sedždu*, tj. *dvije sedžde*, kojima traži oprost od Allaha dž. š. Te obaveze (*farzi*) su kako slijedi:

1. Početni *tekbir* (*tekbir tahrima*) – izgovoriti *Allahu Ekber* na početku namaza.
2. *Kijam* – stajanje u namazu.
3. *Ruku* – pregibanje u namazu.
4. Sedžda – padanje ničice, spuštanje na zemlju u namazu.

Gore navedeno su zajednički dijelovi svakog *rek'ata*.

5. Poslednji *ka'dah* – poslednje sjedenje prije kraja namaza. Ovo sjedenje se ne ponavlja u svakom *rek'atu*.
6. Učenje *Sure Fatiha* – učenje *Sure Fatiha* je takodje neophodno u svakom *rek'atu*.
   Kada Imam vodi namaz, glasno učenje *Sure Fatiha* je obavezno na prva dva *rek'ata* kod slijedećih namaza:
   a) *Sabah* namaz koji se sastoji od dva *rek'ata farza*.
   b) *Akšam* namaz koji se sastoji od tri *rek'ata farza*.
   c) *Jacija* namaz koji se sastoji od četiri *rek'ata farza*.
7. Ako na prva dva *rek'ata* nije proučeno neko sure, to neće poništiti *rek'at*, ali čim se sjetimo da je greška učinjena treba klanjati dvije *sehvi-sedžde*.

Ukoliko Imam zaboravi glasno proučiti *Suru Fatiha*, i druge sure iz Kur'ana koje se uče, i sjeti se da je napravio grešku prije nego zauzme položaj *rukû* (*pregibanje*), on će ponoviti radnju, proučiti, *Suru Fatiha*, kao i druge neophodne sure iz Kur'ana, i onda preći u položaj *rukû* (*pregibanje*). U ovom slučaju ne treba klanjati *sehvi-sedžde*.

Medjutim, ako se tek na *rukū* sjeti da nije proučio, nastavit će klanjati do kraja ne ponavljajući propušteno, ali na kraju je neophodno klanjati dvije *sehvi-sedžde* da bi namaz bio priznat.

Vadžib – neophodni dio namaza

Vadžib (neophodan dio) je druga kategorija. To su dijelovi namaza koje ne treba propustiti, jer ako se propuste namaz će biti ništavan Ali, ako se u toku namaza zaborave, i naknadno se sjetimo da je napravljena greška, na kraju namaza treba klanjati dvije *sehvi-sedžde* kojima se traži oprost za učinjenu grešku. *Vadžibi* namaz su slijedeći:

1. Učenje dijelova Kur'ana poslije *Sure Fatiha* na prva dva *rek'ata farza,* na svim *sunetima* i *nafila* namazima.
2. Uspravno stajanje u namazu poslije *rukū,* koje se zove *kuama.*
   Napomena: *Kijam* je *farz,* obavezan dio, dok je *kuama vadžib,* neophodan dio.
3. *Džilsa,* sjedenje izmedju dvije sedžde.
4. Kratko sjedenje poslije prva dva *rek'ata.* (ne posledenje sjedenje *ka'dah*)
5. Proučiti *Et-tehijatu,* tj. *Et-tehijajtu Lillahi ves-salavatu...* na sjedenju (*ka'dah*).
6. Imam treba *Suru Fatiha* i sure iz Kur'ana proučiti glasno na prva dva *rek'ata sabah* i *akšam* namaza, na dva *rek'ata jacija, džuma* i *Bajram* namaza, a u sebi da uči na *podne* i *ikindija* namazu.
7. *Tartib,* tj. izvršavati *namaske farze* i *vadžibe* na propisani način.

8. Tadil, tj. sve dijelove namaza izvršavati sa velikim uvažavanjem; drugim riječima, *namaz* treba klanjati sa punom koncentracijom i bez žurbe.
9. Na kraju namaza predati selam izgovarajući Esselamu alejkum ve rametullah, i time označiti kraj namaza.
10. Imam treba glasno da izgovori *Tekbir Tahrima.*

Suneti namaza

Svi ostali dijelovi *namaza,* pored *farza* i *vadžiba,* su ili suneti ili mustehab. Treba voditi računa da se izvrši svaki *sunet* i *mustehab,* i ne treba ih izostaviti u namazu bez opravdanog razloga. Medjutim, *namaz* je valjan i ako se dogodi da se izostave, i ne treba klanjati *sehvi-sedždu.* Namaski *suneti* su slijedeći:

1. Podići ruke do ušiju kod izgovaranja početnog *tekbira.*
2. Spustiti ruke na *kijamu* (stajanje).
3. Proučiti *tana.*
4. Proučiti *Euzubillahi Mine Šejtaniradžim Bismillahir Rahmanir Rahim* prije *Sure Fatiha.*
5. Kada se prouči *Sura Fatiha* reći *Amin.*
6. Kada se pada na *rukū,* reći *Allahu Ekber.*
7. Na *rukū* najmanje tri puta reći *Subhane Rabbijel Azim.*

8. Kada se diže sa *rukū* položaja reći *Semiallahu Li men Hamideh*‹, a kada se klanja sam reći ›*Rabena Ve Lekel Hamd*‹. Ako se klanja za Imamom, izgovoriti ›*Rabena Ve Lekel Hamd*‹ je praksa Svetog Božijeg poslanika, neka ie mir i blagoslov Allaha nad njim.
9. Reći ›*Allahu Ekber*‹ kada se pada na sedždu i podiže sa sedžde.
10. Na sedždi najmanje tri puta reći ›*Subhane Rabbijel Eala*‹.
11. Propisane sure učiti na *džilsa* sjedenju.
12. Podići kažiprst desne ruke kada se izgovara ›*Eshedu En La Illahe Illellah*‹.
13. Na poslednjem sjedenju proučiti *Durud* i druge sure.
14. Na trećem i četvrtom *rek'atu* proučiti *Suru Fatiha.*
15. Imam treba glasno reći ›*Allahu Ekber*‹ i ›*Semiallahu Limen Hamideh*‹.

Namaski mustehabi

Ono što se odnosi na stil i način izvršavanja namaza, tj. na njegovu ljepotu i savršenstvo, nazvano je namaski *mustehabi.* Termin *mustehab* znači bolje je i pohvalno je. Naravno, to nisu obavezni i neophodni dijelovi namaza, niti su namaski *suneti.*

Mustehab je slijedeće:

1. Fiksirati pogled na tačku koju ćemo dodirnuti čelom na sedždi.
2. Dlanove sa ispruženim prstima spustiti na koljena na *rukū-u*.
3. Spustiti ruke niz tijelo na *kauma*.
4. Sedždu učiniti tako da prvo spustimo na zemlju koljena, potom dlanove, nos pa čelo.
5. Bez oslanjanja se podići sa sedžde na drugom *rek'atu*.
6. Spustiti ruke u krilo, blizu koljena, tako da su prsti okrenuti prema *Kibli*.
7. Na *ka'dah* i *džilsa* sjesti na lijevo stopalo, a desno namjestiti tako da nožni prsti budu okrenuti prema *Kibli*.
8. Kur'anska sura koja se uče poslije *Sure Fatiha*, na prvom *rek'atu* trebaju da budu duža nego na drugom.
9. Svi koji klanjaju za Imamom, glasno trebaju izgovoriti ›*Amin*‹, a tiho izgovoriti ›*Rabbena Ve Lekel Hamd*‹.

Namaski mekruhi (Nepoželjne radnje u namazu)

Ovo su radnje koje je nepoželjno činiti u namazu, jer su ispod uzvišenosti, dostojanstva namaza.

Namaz uvijek treba izvršavati sa spoznajom da se stoji ispred svog Gospodara.

Mekruh je:

1. Poigravati se odjećom.
2. Bacati pogled na stranu ili prema nebu.
3. Držati oči zatvorene.
4. Klanjati ne pokrivene glave.
5. Na sedždi ne okrenuti nožne prste prema Kibli, ili podići stopala čineći sedždu.
6. Početi namaz gladan, ako je hrana servirana.
7. Nastavljati namaz bez obzira na hitnu potrebu odlaska u toalet
8. Klanjati na groblju gledajući u mezare.
9. Klanjati u neudobnoj odjeći.
10. Klanjati u nepriličnoj okolini, tj. u štali, ovčijem toru ili na pijaci gdje je velika gužva i buka.
11. Premještati se s noge na nogu ili činiti druge radnje koje su ispod uzvišenosti, dostojanstva namaza.
12. Klanjati na otvorenom mjestu bez *sutra. Sutra* je mjesto pripremljeno i ogradjeno za namaz.
13. Biti nepažljiv kada se izgovara ›*Esselamu Alejkum*‹ u namazu.
14. Klanjati a da prije toga nismo isprali usta poslije jela.
15. Zamjeniti *sure* koje se uče u namazu, tj. na prvom *rek'atu* učiti *sure* koje su u Kur'anu kasnije, a na slijedećim *rek'atima* učiti *sure* koje su u Kur'anu ranije.

16. Na sedždi držati dlanove ispod čela.
17. Oslanjati tijelo na sedždi.
18. Na sedždi spustati ruke do laktova na zemlju.
19. Kur'anska sura učiti na *rukū-u* ili na *sedždi.*
20. Klanjati prije Imama.

Napomena 1: Dozvoljeno je ubiti ili otjerati svakog štetnog insekta ukoliko se nadje blizu mjesta na kome se klanja.
Napomena 2: Mjesto na kome će se klanjati treba da bude čisto i uredno. Vazduh treba, što je moguće duže, da bude svjež i bez neugodnih mirisa. Svaki Musliman treba da uvažava uzvišenost namaza, čak i ako sam ne klanja. Niko ne treba ometati one koji klanjaju (pričom, pokretima ili na bilo koji drugi način). To znači, da ukoliko neko ne klanja, treba u miru sačekati da se namaz završi.

Radnje koje namaz čine ništavnim

Slijedeće radnje su nespojive sa namazom, i one, ako se urade, čine namaz ništavnim:

1. Ako abdest nije valjan.
2. Jesti i piti za vrijeme namaza.
3. Pričati ili slušati nekoga za vrijeme namaza.
4. Smijati se u namazu.
5. Okretati glavu lijevo, desno u namazu.

Sehvi sedžda (sedžda za oprost)

Ako se u namazu napravi greška koja utiče na priznatost namaza, tj. kada je neko u dilemi da li je klanjao propisani broj *rek'ata*, neophodne su sedžde kojima se moli oprost za učinjenu grešku.

Pošto se prouči *Et-tehijatu*, *Durud* i druge sure iz Kur'ana koje se uče na poslednjem sjedenju, izgovori se ›*Allahu Ekber*‹, i onda se učine dvije sedžde, na kojima se uči ›*Subhane Rabijel Eala*‹. Onda se Imam vraća na sjedenje (*ka'dah*) i izgovara ›*Esselamu Alejkum Ve Rahmetullah*‹ okrećući glavu prvo na [illegible]nu pa onda na lijevu stranu, čime označava kraj namaza.

Ako Imam u namazu napravi grešku koja zahtjeva *sehvi-sedždu*, čitav džemat će za njim učiniti *sehvi-sedždu*, ali ako neko napravi grešku slijedeći Imama, od njega se ne zahtjeva da učini *sehvi-sedždu*.

Ukoliko postoji dilema koliko smo *rek'ata* klanjali, onda treba primjeniti pravilo sigurnosti, tj. ako je npr. dilema da li smo klanjali tri ili četiri *rek'ata*, onda treba klanjati četvrti *rek'at* radi svake sigurnosti, bez obzira što je on možda već klanjan.

Namaz bolesnika

Izvršavanje *namaza* je od primarne važnosti u Islamu. Bolesna osoba, koja ne može klanjati stojeći,

može svoj namaz obaviti sjedeći, ili čak ako ne može ni sjedeći, onda može klanjati ležeći. Ako se ne može pregeti u namazu ili učiniti sedždu, dozvoljeno je učiniti gest koji ukazuje da se u tom momentu treba učiniti neka od tih radnji. Čak, ako je neko toliko bolestan, da ne može pokretati glavu i ruke, onda svoju obavezu može ispuniti zamišljajući da čini te pokrete.

Namaz na putu

Ako je neko na putu, bilo kojim prevoznim sredstvom koje isključuje mogućnost stajanja u namazu ili izlaska iz vozila radi namaza, namaz se može klanjati sjedeći, čak nije obavezno ni okretanje prema *Kibli*, ukoliko nije izvodljivo. Može se okrenuti u pravcu u kome se kreće vozilo (automobil, brod, avion).

U početcima Islama, *podne, ikindija* i *jacija* namaz su imali samo po dva *rek'ata,* isto kao i *sabah* namaz, ali kasnije su produženi za još dva, samo zbog osoba koje su na putu. U normalnim uslovima broj *rek'ata* je bio duplo veći, znači treba klanjati četiri *rek'ata farza* svakog od ovih namaza (*podne, ikindija, jacija* namaz), dok se na putu klanjaju samo po dva *rek'ata* svakog od navedenih namaza.

Ako putnik stigne na mjesto na kome će ostati

manje od 15 dana, može i dalje koristiti ovu povlasticu, tj. gore spomenute namaze klanjati skraćeno.

No, ova povlastica se ne odnosi na *farze sabah* namaza i *akšam* namaza.

Ako neko boravi kod rodbine ili kod roditelja, gdje se osjeća kao kod svoje kuće, ili pak boravi kod rodbine svog bračnog druga, takodje može skratiti namaz, ali je bolje ukoliko klanja puni broj *rek'ata.*

Ukoliko je neko na putu, ne mora klanjati *sunete* niti jednog namaza, osim *suneta sabah* namaza, i *vitr* namaz koji se klanja poslije jacije.

Nafila namaz na putu je po izboru svakog pojedinca.

I mnogo više od navedenog, na putu je dozvoljeno spajati namaze. Npr. *podne* namaz se može spojiti sa *ikindija* namazom, i mogu se klanjati kako u vrijeme *podne* namaza, tako i u vrijeme *ikindija* namaza. Slično, mogu se zajedno klanjati *jacija* i *akšam* namaz, bilo u vriieme *jacija* namaza ili u vrijeme *akšam* namaza.

Ukoliko se putnik pridruži namazu u džematu koji vodi lokalni Imam, dakle osoba koia tu živi, onda treba slijediti Imama, odnosno klanjati po četiri *rek'ata* na podne namazu, *ikindija* namazu i *jacija* namazu. U takvim slučajevima se neće primjenjivati povlastica skraćivanja namaza. Ali, ako je Imam koji vodi namaz putnik, onda će on klanjati skraćeni namaz. Oni koji su putnici, a slijede ga u namazu, će takodje klanjati skraćeni namaz, dok će ostali, kada

Imam preda selam i time označi kraj namaza, ustati i završiti svoj namaz.

Namaz u opasnim uslovima (Salat-ul-Khauf)

Namaz je dozvoljeno skratiti kada se neko nalazi u životnoj opasnosti, npr. rat. Sam čin *kasr*, što znači skraćivanje namaza, se može primjeniti na jedanaest različitih načina, koji su spomenuti u Časnom Kur'anu i Tradicijama. Recimo, namaz se može skratiti kada su prekinute teške borbe na bojnom polju, ili kada se unaprijed očekuje napad neprijetelja, ili ako je armija dobila naredjenje da zauzme položaje u rovovima, dakle ako je situacija napeta i puna iščekivanja. Ako situacija dozvoljava da se klanjaju dva *rek'ata*, onda ih treba klanjati, inače i jedan *rek'at* će biti prihvaćen. U slučaju da je situacija tako opasna da je klanjanje zajedničkog namaza rizično, onda treba klanjati pojedinačno, a ako ni to nije izvodljivo, onda namaz treba klanjati u pokretu, bez obzira da li je lice okrenuto prema *Kibli* ili ne. Ako je stepen opasnosti još veći, onda se namaz može obaviti gestikulacijom, ili čak nijetom praćenim sa nekoliko gestikulacija i nekoliko sura. U takvim okolnostima je takodje dozvoljeno kombinovati nekoliko namaza.

(Sahih Buhari, Kitab-ul-Maghazi, Bab Ghazwah Khandaq, Sahih Muslim, Kitab-us-Salat Bab Salat-ul-Khauf)

Kaza
Naklanjavanje propuštenih namaza

Ukoliko neko iz bilo kog razloga (zaboravi, prespava) propusti neki od redovnih dnevnih namaza, može ih kasnije naklanjati. To je poznato kao *kaza* namaz. Treba naklanjati obavezni dio propuštenog namaza. Propušteni namaz možemo klanjati kada god se sjetimo da to nismo učinili.

Neke vjerske škole su izdale uredbu da se može klanjati jedan namaz kao zamjena za sve propuštene namaze u životu jednog vjernika. Nazvali su taj namaz *kaza-i-umri*. Posljedica ovakvog učenja bila je da se ljudi nisu previše osvrtali na to da li su klanjali svih pet namaza dnevno ili ne.

Namaz je dnevna duševna hrana. Kako npr. čovjek može gladovati deset godina, i onda odjednom pojesti sve što je propustio? Ovakvo učenje ponižava instituciju namaza. Upućuje ljude da mogu zanemarivati namaz čitav svoj život, a onda jednostavno klanjati *kaza-i-umri* i time nadoknaditi sve propušteno. Ovo nije učenje Svetog Božijeg poslanika, neka je mir i blagoslov Allaha nad njim.

Prema islamskim školama, ako neko namjerno propusti namaz, *kaza* (naklanjavanje) ne može kompenzirati propušteno, i taj namaz je zauvijek izgubljen. U takvim slučajevima, jedini pravi sudac je Svemogući Bog.

Tahadžud namaz

Otići na spavanje poslije *jacija* namaza, a onda kasno noću ustati i klanjati neobavezni namaz – *tahadžud,* je zaista izvor velike blagodati. Bez obzira što je neobavezan, ovaj namaz je veoma naglašen u Časnom Kur'anu. Klanjati redovno ovaj namaz ie uvijek bila praksa pobožnih ljudi, da bi postigli naročite prednosti kod Allaha dž. š. Vrijeme za *tahadžud* namaz se završava kada počinje *sabah* namaz. Poniznost koja se učini na *tahadžud* namazu je redovno nagradjena i primljena kod Svemogućeg Boga.

Probuditi se noću, napustiti udobnost kreveta da bi se palo na sedždu ispred svog Gospodara je takodje način da se približi Bogu.

Tahadžud namaz čini osam *rek'ata.* Sveti Božiji poslanik, neka je mir i blagoslov Allaha nad njim, je uvijek klanjao *tahadžud* namaz, dijeleći ga na dva dijela *rek'ata.* Običavao je učiti duge dijelove iz Kur'ana na *kijamu,* a onda bi sa poniznošću padao na *rukū* i *sedždu.* Poslije toga bi obično klanjao tri *rek'ata vitr* namaza, tako da je svake noći, prije zore, klanjao po jedanaest *rek'ata.*

Teravih namaz (Teravija)

Teravija je specijalni namaz koji se klanja u mjesecu *Ramazanu.* Klanja se svako veče mjeseca *Ramazana,* a vrijeme za namaz je kao i vrijeme za *tahadžud* namaz. Klanjanje teravije poslije *jacija* namaza je bilo dozvoljeno u vrijeme Halifata Hazreti Umara, neka je Bog zadovoljan s njim. To je bio način da se ljudi animiraju da ipak klanjaju *teraviju,* ukoliko nisu u mogućnosti klanjati je u vrijeme *tahadžud* namaza. Medjutim, bolje je teravih namaz klanjati u satima pred zoru. Medju Muslimanima je bio, običaj da na *teravih* namazu uče duge odlomke iz Kur'ana, slijedeći tako praksu ashaba Svetog Božijeg poslanika, neka je mir i blagoslov Allaha nad njim.

Teravih namaz se sastoji od osam *rek'ata,* ali ukoliko neko želi može klanjati više. Poslije svaka četiri *rek'ata* se može malo odmoriti.

Namaz koji se klanja kada dodje do pomračenja sunca i mjeseca

Pomračenje sunca se naziva *kusuf,* a pomračenje mjeseca *kušuf.* Ova vizuelna promjena na nebu podsjeca na vjeru. Kao što sunce i mjesec, čim se pojave izgube svoju svjetlost, tako se mogu pojaviti različite

duhovne slabosti, koje rezultiraju smanjenjem duhovne svjetlosti koja osvjetljava srca vjernika. Samo Božija Milost može zaštititi od takvih duhovnih pomračenja.

U slučaju pomračenja sunca ili mjeseca, klanjaju se dva *rek'ata*, koja treba da podsjete vjernike da od Boga traže blagoslov i mole za Božiju milost.

Stanovnici grada ili mjesta klanjaju dva *rek'ata* zajednički u džamiji ili vani, na otvorenom. U ovom namazu se glasno uči *Sura Fatiha* i dugi odlomak iz Kur'ana. Na svakom *rek'atu* se učine dva *rukū-a*. Poslije učenja sura iz Kur'ana pada se na *rukū*, potom se vraća na *kijam*, uče druge sure iz Kur'ana i onda ponovo, drugi put, pada na *rukū*. Neke tradicije čak govore da je Sveti Božiji poslanik, neka je mir i blagoslov Allaha nad njim, klanjao tri *rukū-a* u jednom *rek'atu*. Poslije toga se pada na *sedždu*. U ovom namazu se mogu učiti duže molitve na *rukū* kao i na *sedždi*. Na kraju namaza Imam može održati hutbu, predavanje, na kome prisutnima treba skrenuti pažnju da se od Svemogućeg Boga treba tražiti oproštaj, kao i diskutovati o načinima organizovanja zajednice.

Namaz kojim se doziva kiša

Kada je suša, ljudi se u toku dana mogu okupiti na otvorenom, klanjati namaz kojim pozivaju milost Svemogućeg Boga. Imam koji vodi namaz će klanjati dva *rek'ata*. Na ovom namazu se takodje uči glasno. Poslije namaza, Imam i čitav džemat podižu ruke na molitvu i uče slijedeće:

اَللّٰهُمَّ اسْقِنَا غَيْثًا مُغِيثًا مُرِيعًا، نَافِعًا غَيْرَ ضَارٍّ، عَاجِلًا غَيْرَ آجِلٍ.
اَللّٰهُمَّ اسْقِ عِبَادَكَ وَبَهَائِمَكَ وَانْشُرْ رَحْمَتَكَ وَأَحْيِ بَلَدَكَ الْمَيِّتَ.
اَللّٰهُمَّ اسْقِ عِبَادَكَ وَبَهَائِمَكَ وَانْشُرْ رَحْمَتَكَ وَأَحْيِ بَلَدَكَ الْمَيِّتَ.
اَللّٰهُمَّ اسْقِنَا، اَللّٰهُمَّ اسْقِنَا.

Transkripcija: ALLAHUM-MASKENA HEJSEM MAGISAM MARI'AM NAFI-AN HAJRA ZAR-RIN ADŽILEN HAJRA ADŽILEN. ALLAHUM-MAS-KI IBADAKA VE BEKA IMAKA VEN-ŠUR RAHMETEKA VE AHJI BALDA-KAL-MAJETA. ALLAHUM-MASKENA. ALLAHUM-MASKE-NA. ALLAHUM-MASKENA.

Prevod: »*O Allahu, daj nam kišu, obilnu, široko rasprostranjenu, koja pospješuje rast bilja i trave, bez ikakve štete, brzo, bez odlaganja. O Gospodaru, pošalji vodu Tvojim slugama, Tvojim životinjama, obdari nas Svojom milošću i obnovi zemlju koja leži mrtva. O Gospodaru, pošalji nam vodu! O Gospodaru, pošalji nam vodu! O Gospodaru, pošalji nam vodu!*

Potom Imam treba proučiti *Durud*, i nastaviti sa molitvom izražavajući svoju poniznost i veličajući

Boga. Zatim treba plahtu koju je navukao preko odjeće okrenuti na drugu stranu čime izražava dobro predosjećanje. Taj čin opisuje položaj ljudi ispred Stvoritelja, ljudi koji se samo Njemu mole, i kao što je Imam okrenuo svoju odjeću i Svemogući Bog bi trebalo da prihvati njihovu poniznost i da preokrene stanje patnje prouzrokovano sušom.

Istihare namaz

To je namaz kojim tražimo od Svemogućeg Boga da nas uputi na pravi put u slučaju kada smo naumili upustiti se u neki posao ili projekat, npr. trgovina, putovanje, ženidba i sl. Može se raditi o vjerskom ili nekom drugom pitanju. Cilj ovog namaza je tražiti Božiju pomoć da posao koji smo naumili bude uspješan.

Ovaj namaz čine dva *rek'ata* koja se klanjaju noću, pred odlazak na spavanje. Na prvom *rek'atu* se uči *Sura Fatiha* pa onda Sura *El-Kafirun*, a na drugom *rek'atu* se poslije *Sure Fatiha* uči *Sure Ihlas*. Na sjedenju, kada se prouči *Et-tehijatu*, *Durud* i još neke sure, treba proučiti i slijedeće:

اَللّٰهُمَّ اِنّي اَسْتَخيرُكَ بِعِلْمِكَ وَاَسْتَقْدِرُكَ بِقُدْرَتِكَ وَاَسْاَلُكَ مِنْ فَضْلِكَ الْعَظيمِ، فَاِنَّكَ تَقْدِرُ وَلاَ اَقْدِرُ، وَتَعْلَمُ وَلاَ اَعْلَمُ وَاَنْتَ عَلاَّمُ الْغُيوبِ. اَللّٰهُمَّ اِنْ كُنْتَ تَعْلَمُ اَنَّ هٰذَا الاَمْرَ خَيْرٌ لّي في ديني وَمَعاشي وَعاقِبَةِ اَمْري فَاقْدِرْهُ لي وَيَسِّرْهُ لي، ثُمَّ بارِكْ لي فيهِ. وَاِنْ كُنْتَ تَعْلَمُ اَنَّ هٰذَا الاَمْرَ شَرٌّ لّي في ديني وَمَعاشي وَعاقِبَةِ اَمْري فَاصْرِفْهُ عَنّي وَاصْرِفْني عَنْهُ، وَاقْدِرْ لِيَ الْخَيْرَ حَيْثُ كانَ ثُمَّ اَرْضِني بِهِ.

Transkripcija: ALLAHUME INNI ESTAGFIRUKE BI IL'MIKA VE ES-TAGDIRUKE BE KUDRATEKA VE ES'ALUKA MIN FAZLIKAL AZIIM. FE INEKA TAGDERU VE LA AKDERU VE TA'LAMU VE LA A'LAMU VE ANTE ALLAMUL HUJUB. ALLAHUME IN KUMTA TALAMU ENE HAZAL EMRA HAJRUNLI FI DINI VE MA'AŠI VE AKEBATI EMRI FEGDIRHU LI VE JESRHU LI SUMA BARIK LI FIHI VE IN KUNTA TALAMU ENE HAZAL EMRA ŠERULI FI DINI VE MA'AŠI VE EKIBETI EMRI, FASRIFHU ENI VES RIFNI ANHU, VEKDIR LIL HEJRA HEJSU KANA SUMA ARZINI BIHI.

Prevod: *»O Allahu, obdari me znanjem od Tvoga znanja, obdari me snagom od Tvoje snage, i samo Tebe molim da me obdariš Svojom bezgraničnom Milošću, jer Ti imaš snagu a ja nemam, i Ti imaš znanje a ja nemam, i Tvoje znanje je nepregledno. O Allahu, ako Ti, Svojom moći i znanjem, u tom poslu vidiš i materijalno i duhovno dobro za mene, onda mi pomozi i blagoslovi me u tome; ali Ako Ti, Svojom moći i znanjem vidiš da je to štetno za mene, onda me okreni od toga i uputi na pravi put, ma gdje on bio.*

(Buhari, Kitabud Daa'waat Bab-ud-Dova Indal Istikhara; Tirmidhi, Sharah Alsanat, Vol. 4, str. 153)

Ovaj dio namaskog učenja je uzet iz prakse Svetog Božijeg poslanika, neka je mir i blagoslov Allaha nad njim.

Salatul Hajat
Namaz koji se klanja kada trebamo pomoć

Ovaj namaz se klanja kada neko ima problema i treba pomoć Allaha dž. š.. Sveti Božiji poslanik, neka je mir i blagoslov Allaha nad njim, je rekao da svako

kome treba nešto, treba uzeti abdest i klanjati dva *rek'ata* namaza. Poslije namaza treba proučiti *Tana*-veličanje Svemogućeg Boga, *Durud*, a onda niže navedenu molitvu.

Nadati se da će, molba biti uslišana, i Allah dž. š. će pokazati način na koji ćemo doći do željenog cilja.

لَا إِلٰهَ إِلَّا اللّٰهُ الْحَلِيمُ الْكَرِيمُ سُبْحَانَ اللّٰهِ رَبِّ
الْعَرْشِ الْعَظِيمِ : الْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعٰلَمِينَ. أَسْأَلُكَ
مُوجِبَاتِ رَحْمَتِكَ ، وَعَزَائِمَ مَغْفِرَتِكَ ، وَالْغَنِيمَةَ
مِنْ كُلِّ بِرٍّ وَالسَّلَامَةَ مِنْ كُلِّ إِثْمٍ ، لَا تَدَعْ لِي ذَنْبًا
إِلَّا غَفَرْتَهُ وَلَا هَمًّا إِلَّا فَرَّجْتَهُ ، وَلَا حَاجَةً هِيَ لَكَ
رِضًى إِلَّا قَضَيْتَهَا يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ -

Transkripcija: LA ILLAHE ILLALLA HUL HALIMUN KARIMU. SUBHANALLAHI RABIL ARŠIL AZIM. VEL HAMDU LILLAHI RABIL ALEMIN ES'ALUKA MUDŽEBATE RAHMETIKA VE AZAIMA MAGFIRATEKA VEL HANIMATA MIN KUL-LE BI-RIN VES SALAMATA MIN KULE ISMIN'LA TADALI ZANBAN ILA HAFARTAHU VE LA HAMMAN ILA FAREDŽTAHU VE LA HADŽATAN HEJA LAKA RIZJEN ILA KAZETAHA JA ERHAM-RAHEMIN.

Prevod: *»Nema drugog Boga osim Allaha. On je Samilostan, Dobrostiv. On je Bezgrešan. Sva hvala pripada samo Allahu, Gospodaru svjetova. Gospodaru, tražim od Tebe da budeš milostiv prema meni, i tražim od tebe da mi na Svoj način oprostiš. Preklinjem Te obdari me obiljem iz Svog obilja, i okreni me od svakog grijeha. O, Najmilostiviji Bože, zaboravom eliminiši sve moje grijehe i rastjeraj moj jad i ispuni moje molbe milošću koju samo Ti imaš.*

Išrak Namaz

Ovaj *nafila* (dobrovoljni) namaz se sastoji od dva dijela; dva *rek'ata* čim sunce izadje (ne čekati da obasja čitavu okolinu); kada se kasnije klanja to je već druga faza, i može se klanjati četiri ili osam *rek'ata*. Prvi dio je poznat kao *salat-ul-išrak*, a drugi dio kao *salat-ul-zoha* ili kao *salat-ul-avabin*.

Po nekim se Tradicijama, medjutim, šest *rek'ata* koji se klanjaju izmedju *akšama* i *jacije* nazivaju *salat-ul-avabin*.

Salat-Ut-Tesbih

Prema kazivanju Svetog Božijeg poslanika, neka je mir i blagoslov Allaha nad njim, svako onaj ko klanja *salat-us-tespih* će biti bogato nagradjen od Allaha dž.š.. To je *nafila* namaz koji se sastoji od četiri *rek'ata* i može se klanjati prema situaciji, što znači može svaki dan, ili jednom sedmično, ili jednom godišnje ili čak jednom u životu. Dalje, može se klanjati u bilo koje vrijeme, uvažavajući samo vrijeme koje je zabranjeno za namaz.

Na svakom *rek'atu*, poslije *Sure Fatiha*, i još nekih sura iz Kur'ana, bi trebalo petnaest puta ponoviti slijedeće:

سُبْحَانَ اللهِ وَالْحَمْدُ لِلهِ وَلاَ اِلَهَ اِلاَّ اللهُ وَاللهُ اَكْبَرُ

Transkripcija: SUBHANALLAH VEL HAMDU LILLAHI VE LA ILAHE ILLALLAHU VALLAHU EKBER.

Prevod: »*Allah je bezgrešan i sva slava pripada Allahu. Nema drugog Boga osim Allaha i Allah je Najveći.*

Isto se ponavlja deset puta na svakom od slijedećih dijelova namaza:

a) *Ruku*, poslije ›*Subhane Rabijel Azim*‹
b) *Kuama*, poslije ›*Semi Allahu Limen Hamideh*‹ i ›*Rabena Ve Lekel Hamd*‹.
c) *Sedžda*, na obje sedžde poslije ›*Subhane Rabijel Eala*‹.
d) *Džilsa*, poslije učenja spomenutih sura u ovom *dijelu* namaza.
e) *Kadah*, poslije učenja spomenutih sura u ovom *dijelu* namaza. No, gore navedeno se može ponoviti više od 75 puta u jednom *rek'atu*, i 300 puta u četvero-*rek'atnom* namazu.

Spominjući *nafila* namaze treba imati na umu da su oni sekundarni namazi. Osnovno, primarno mjesto pripada *Farzima*, tj. obaveznim namazima. I mnogo više, nagrada za *nafila* namaz se može očekivati samo onda kada su potpuno ispunjene dužnosti prema Allahu dž. š.

DŽENAZA NAMAZ

Kada je neko na umoru, preporučeno je da se uči *Sura Jasin* (sura 36 u Kur'anu). Izabrana je baš ova sura jer ona ublažava patnju osobe koja je na umoru i omogućava joj izvjesno duševno smirenje u tim momentima. Takodje se može, blizu osobe na umoru, tiho ali razgovjetno, učiti *Kelimei Tejebun* i *Kelimei Šehadet.*

Ako osoba umre, onda svi prisutni, kao i svi oni koji kasnije dodju trebaju proučiti:

اِنَّا لِلّٰهِ وَاِنَّا اِلَيْهِ رَاجِعُونَ

Transkripcija: INNE LILLAHI VE INNE ALEJHI REDŽIUN.

Prevod: *»Zaista smo svi mi za Allaha i svi se Njemu vraćamo.«*

Umrlom treba zatvoriti oči, a oko glave i brade mu obmotati komad platnene trake da bi usta ostala zatvorena. Umjesto oplakivanja, treba ostati miran i staložen i pristupiti organizovanju dženaze.

Tijelo umrlog treba okupati na slijedeći način:

Hladnom ili mlakom vodom tijelo oprati tri puta. Praksa Svetog Božijeg poslanika, neka je mir i Alla-

hov blagoslov nad njim, je bila da u *vodu* kojom će se tijelo umrlog oprati, stavi nekoliko listova *beri* drveta. Prvo treba oprati one dijelove koji se peru i kod normalnog uzimanja abdesta. Usta i nosnice se ne moraju ispirati, a ne moraju se prati ni stopala. Potom se pere tijelo, prvo desna strana tijela a onda lijeva. Stidna mjesta su pokrivena platnom.

Umrlog muškarca treba kupati muškarac, a umrlu ženu treba kupati žena.

Tijelo se zatim umota u plahtu (ćefin) koja je napravljena od jeftinog bijelog platna.

Platno za muškarce se sastoji od tri dijela, gornji dio koji pokriva gornji dio tijela, donji dio koji pokriva donji dio tijela, i najveći dio platna kojim se pokriva čitavo tijelo, od glave do stopala.

Za umrle žene se koriste i dodatni dijelovi platna, jedan za grudi a drugi za glavu.

Islam nas upućuje da dženazu treba obaviti krajnje jednostavno.

Umrlom ne treba niti kupanje niti ćefini. Može se ukopati i u odjeći u kojoj je umro.

Poslije kupanja i umotavanja u ćefine, umrli se na ramenima nosi do mjesta gdje će se klanjati dženaza namaz. Dženaza se klanja na otvorenom ili na mjestu koje je za tu svrhu sagradjeno a zove se *dženaza gah*. Prisutni se trebaju poredati u redove (safove) iza Imama. Broj safova treba biti neparan. Imam će stati u sredinu, ispred prvog reda, a tijelo umrlog će biti ispred njega, desnom stranom okrenuto prema, *Ka'abi*.

Imam počinje namaz glasno izgovarajući ›*Allahu Ekber*‹, tj. Allah je Najveći. Svi izgovaraju isto za Imamom, ali tiho. Imam zatim tiho uči *Tana* i *Suru Fatiha*, a onda ponovo kaže ›*Allahu Ekber*‹, ali bez podizanja *rukū*. Džemat takodje izgovara ›*Allahu Ekber*‹ ali tiho. Slijedi *Durud* koji svi uče tiho. Imam onda po treći put glasno izgovori ›*Allahu Ekber*‹ poslije čega se uči molitva za umrlog koju smo niže naveli. Dalje, Imam četvrti put izgovara ›*Allahu Ekber*‹, i potom preselami, tj. okreće glavu na desnu pa na lijevu stranu izgovarajući oba puta isto, ›*Esselamu Alejkum Ve Rahmetullah*‹, i time označava kraj namaza.

Cijeli džemat slijedi njegove pokrete i za njim izgovara tiho ›*Esselamu Alejkum Ve Rahmetullah*‹.

Na dženaza namazu nema *rukū-a* ni *sedžde*.

Za Muslimana je obaveza klanjati dženaza namaz za tijelo svakog Muslimana. To se zove *farz-i-kifaja*. Čak i ako samo nekolicina klanja dženaza namaz, smatra se da su to učinili u ime svih Muslimana. Ostali Muslimani su s toga oslobodjeni obaveze klanjanja dženaza namaza.

Ako je umrli odrasla osoba, muškarac ili žena, uči se slijedeće:

اَللّٰهُمَّ اغْفِرْ لِحَيِّنَا وَمَيِّتِنَا وَشَاهِدِنَا وَغَائِبِنَا وَصَغِيرِنَا وَكَبِيرِنَا
وَذَكَرِنَا وَأُنْثَانَا. اَللّٰهُمَّ مَنْ أَحْيَيْتَهُ مِنَّا فَأَحْيِهِ عَلَى الإِسْلاَمِ، وَمَنْ
تَوَفَّيْتَهُ مِنَّا فَتَوَفَّهُ عَلَى الإِيمَانِ. اَللّٰهُمَّ لاَ تَحْرِمْنَا أَجْرَهُ وَلاَ تَفْتِنَّا
بَعْدَهُ.

Transkripcija: ALLAHUMMAGFIR LI HAJJINA, VE MEJJITINA, VE ŠAHIDINA, VE GAIBINA, VE KEBIRINA, VE SAGIRINA, VE ZEKERINA, VE UNSANA. ALLAHUMME, MEN AHJEJTEHU MINNA FE AHJINI ALEL IALAM, VE MEN TEVEFFEJTEHU MINNA FE TEVEFFEHU ALEL-IMAN. ALLAHUMME LE TEHRIMNA AJREHU VE LA TAFTINA BI EDEHU.

Prevod: *»Milostivi Bože! Oprosti našim živima i mrtvima, prisutnim i odsutnim, velikim i malima, muškim i ženskim! Bože, daj nam da živimo u Islamu i da umremo u vjeri, kao Muslimani. Bože, ne uskrati nam ono čime si umrlog obdario, i ne ostavi nas poslije njega u nevoljama i brigama.*

(Ibn Maja Kitabul-Janaiz, Bab-ud-Dova fis-Salati alal janazah, str. 107)

Namaz za umrlo muško dijete

اللّٰهُمَّ اجْعَلهَا لَنَا سَلَفًا وَفَرَطًا وذُخرًا وأَجرًا وشَافِعَةً وَمُشَفَّعَةً

Transkripcija: ALLAHUMMEDŽ ALHU LENA SALAFAN-VE VE FERETAN VEDŽALEHU LENA EDŽREN VE ZUHRA VEDŽALHU LENA ŠAFIAN VE MUSEFFEAN.

Prevod: *»Bože, Ti nam učini ovog dječaka prethodnikom, i učini da nam ovaj dječak bude nagrada i zaštita i učini ga našim zagovornikom koji će se na Sudnjem danu za nas zauzimati.«*

Namaz za umrlo zensko dijete

اَللّٰهُمَّ اجْعَلْهُ لَنَا سَلَفًا وَفَرَطًا. وَاجْعَلْهُ لَنَا أَجْرًا وَذُخْرًا. وَاجْعَلْهُ لَنَا شَافِعًا مُشَفَّعًا.

Transkripcija: ALLAHUMEDŽALHA LENA SALAFANVE VE FERETANVE ZUHRANVE EDŽRENVE ŠEFIANTANVE MUSEFFEATEN.

Prevod: *»O Bože, Ti nam učini ovu djevojčicu našom prethodnicom, i učini da nam ona bude nagrada i zaštita, i učini je našom zagovornicom koja će se na Sudnjem danu za nas zauzimati.«*

Poslije dženaza namaza, tijelo umrlog treba ukopati bez odlaganja. Tabut se nosi na ramenima do mjesta gdje će biti spušten u zemlju. Svi koji prate dženazu treba da se smjenjuju u tom nošenju. Ako je mjesto ukopa daleko, može se koristiti vozilo. Cijelim putem treba spominjati Allaha dž.š. i tiho moliti za oprost.

Mjesto ukopa treba ranije pripremiti, tj. treba ranije iskopati zemlju. Mezar treba da bude dovoljno širok i prostran. U izuzetnim slučajevima se u jednom mezaru mogu ukopati dva umrla. Ako je groblje locirano privremeno na nekom mjestu ili ako mu prijeti poplava i sl. dozvoljeno je umrlog ukopati u željeznom ili drvenom sanduku kako bi se tijelo zaštitilo od preranog raspadanja. Tabut se mora pažljivo i oprezno spustiti u mezar. Kod spuštanja treba učiti slijedeće:

بِسْمِ اللهِ وَبِاللهِ عَلَى مِلَّةِ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

Transkripcija: BISMILLAHI VE BILLAHI ALA MILLETI RESULILLAHI SALALLAHU ALEJHI VE SELAM.

Prevod: *»Dozivamo Allahovo ime na sve sljedbenike Allahovog Poslanika, neka je mir nad njim.«*

Kada se umrli spusti u zemlju, glavu mu treba malo okrenuti prema Kibli. Onda se mezar pokrije daskama ili kamenim pločama i zatrpa zemljom.

U ovoj situaciji treba proučiti slijedeće:

مِنْهَا خَلَقْنَكُمْ وَفِيهَا نُعِيدُكُمْ وَمِنْهَا نُخْرِجُكُمْ تَارَةً أُخْرَى

Transkripcija: MINHA HALAKNEKUM VE FIHA NIDUKUM VE MINHA NUHRIJUKUM TARATAN UHRA.

Prevod: *»Mi smo vas stvorili od ovoga (prašine), i Mi ćemo vas vratiti u ovo, i Mi ćemo vas na kraju od istog ponovo oživjeti.«*

Od Svetog Božijeg poslanika, neka je mir i blagoslov Allaha nad njim, je zadržana praksa da se mezar vidi, odnosno da je preko nabačana zemlja iznad nivoa tla. Kada je dženaza završena, prisutni u tišini, sa podignutim rukama prouče za oproštaj umrlom. Ožalošćeni napuštaju groblje učeći slijedeće:

السَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَإِنَّا إِنْ شَاءَ اللهُ بِكُمْ لَلاَحِقُونَ

Transkripcija: ESSELAMU ALEJKUM VE INA INŠA ALLAHU BIKUM LALAHIKUN.

Prevod: *»Neka te Bog čuva, a mi ćemo ti se sigurno s Božijom voljom pridružiti.«*

Rodbini umrlog se mora izjaviti saučešće. Preporučljivo je da jedno vrijeme, bliski i dragi, ili komšije, kuhaju i donose hranu u kuću žalosti. Žalost bi trebala trajati tri dana i poslije toga se treba vratiti u normalan život. Za udovicu preminulog je to vrijeme četiri mjeseca i deset dana. Prema Svetom Božijem poslaniku, to je period da se stabilizuje njeno mentalno i emocionalno stanje, pošto je pod velikim stresom, mnogo više nego muškarac u takvoj situaciji. U tom periodu udovica ne treba da napušta kuću, osim u neodložnim situacijama. Ukoliko je žena ta koja zaradjuje novac za porodicu, onda može ići na posao, ali nikako ne može voditi društveni život. Takodje se može uzdržati od šminkanja, oblačenja svečane odjeće, parfemisanja i odlazaka na zabave. Ovaj period bi trebala provesti spominjući Allaha dž. š., sa strpljivošću i zahvalnošću prema svom Stvoritelju.

SADRŽAJ

THE MUSLIM PRAYER-BOOK
(BOSNIAN)
»Knjige O Namazu«

This book contains a revised translation into Bosnian language by ERMINA ARNAUTOVIC of various Muslim-Prayer-Books along with selected verses from the Holy Qur-ân, the Holy Prophet Mohammad (peace and blessings of Allah be upon him), and the Promised Messiah (peace be upon him), as well as the appropriate translation and appendix with explanations.

[09.00]